

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)

Kohn Klári Zenta, Lipschütz Andor Szombathely jegyesek. (M. k. é. h.)

Hoffmann Cívus Szombathely, Basch Menuse Miskolc jegyesek.

Friedmann Etelka-Judit Halmaj és Schindelheim Adolf Gyöngyös jegyesek. (A gyöngyösi Tif. Bach. szívélyesen gratulál volt elnökének.)

משה וועלץ — רחל סאללאק
בדאמעס זענט א מארשים

Brieger József álmosdi kereskedő fényes keretben ünnepelte fiának Chájim Hersnek barmicvá-gját. Elmés charifuszt és szép magidüszit mondott.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegízhatóbb vétel és eladási forrása **GESTETTNER IMRE**, Ujpest, Hajnal-u. 11. Budapesti telefon 495-119. Ékszertőzsdetág.

ELADÓ BRILLIÁNS ékszerekért nagy árat fizetek. Mindennemű ékszer, óra jutányosan beszerezhető: **Streicher Béla**, Teréz körút 31. Telefon: 310-379. Szombaton zárva.

MODERN GYERMEKKOCSIK nagy választékban: **Friedmann Lázár**, Epest, VIII., Dobozi-u. 7. Telefon: 135-571.

PARÓKÁT legszebb kivitelben készit hullámosított hajból; javitást, ondolást olcsón vállal
HEISZ JENÓNÉ paróka-készítő és női fodrász, Budapest, VI. Vasváry Pál-u. 4.

Institut Dr. M. Ascher, Bex-Les-Bains (Fr. Schweiz). Gegeündet 1905. Separate Abteilung für Knaben und Mädchen. Idealer Luftkurort. Englisch, französisch, deutsch etc. **STRENG RELIGIÖSE ORTH. ERZIEHUNG. Handelswissenschaftliche, ew. landwirtschaftliche Ausbildung. Eigene Farm. Bescheidener Pensionspreis. Verlangen Sie Prospekt.**

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-tagon szedett betűkből 32 fillér. Allást-keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbé-lyegeken is.

JÓ HÁZBÓL való megbízható orth. le-ányt vagy asszonyt, háztartási alkalmazottnak azonnalra felveszek. Kiss Izrael, Tornyospálca.

SASZ, Rif, mindenféle szfórim: Baum Tibor, Miskolc Kazinczy-u. 1.

VOLT BÓCHER bármilyen szakmában elhelyezkedne teljes ellátással. Róth Sátoraljauhely, Jusztusz-u. 16.

BÖRSZAKMÁBAN jártas, 30 éves, jesivát végzett fiatalember benősülne. „5699” jelige.

DISZKRÉT sadchen csakis jobb orth. körökben a néhai makói gaon fia: Kornfeld A. Dávid, Bp. Kazinczy-u. 6a.

NÖSÜLNE Olaszországban önálló fogorvos (magyar), Amerikába juttatással. Katz hittanár, *Kaposvár*.

AZONNALI belépésre keresek szakkép-zett fűszerkereskedősegédet, fizetés és teljes ellátás mellett. Jesivát vég-zett előnyben. Rubin Jakob, Hajdubö-szörmény.

BÓCHEREK részére, *gemóre-tajszefesz, Sülehon Orvich és műsor* intenzív tanítására, jesivát nyitok. A növendé-keknek kívánatra elsőrendű koszt- és kvártért is adok jutányosan. Szülők, kik gyermekeik *tachliszára* súlyt helyeznek, forduljanak hozzám: Tiszte-lettel: *Sólem Halpert*. Cím: Halpert Salamon, *Ujpest, Klauzál-u. 16.*

SALGÓ-karamella vezet

SALGÓ

belőle enni élvezet. Csak egyszer kóstolja meg! Az egyedüli orth. kóser tej-karamella. Darabja 2 fillér. Mindenütt kapható.

Nyilvános jogu izr. polgári iskolával és Talmud-Tórával kapcsolatos orth. fiuinternátus Vácon

Prospektust küld:

HERSCH IZR. INTERNÁTUS, VÁC.

Orthodox Izraelita Leányinternátus, Vácon

elemi, polgári és kereskedelmi tanulók részére. Modern épületben a legkényesebb igényeket kielégítő higiénikus berendezéssel. Bőséges ellátás. Családi és val-lásérkölcös nevelés. Egészségügyi és tanulmányi gondos ellenőrzés. Komoly felügyelet. Német társalgás. — Prospektus.

HIRSCHFELD LEÁNYINTERNÁTUS, VÁC.

SZAKÁCSNÉT keresek háromtagú családomhoz október 15-re. Cseléd van. Vallásos, teljesen perfekt szakácsnők ajánlkozzanak. Lipschütz Vilmos, Szombathely.

ÁLLÁSTALAN okleveles tanítók, tanító-nők, tanárok szerény díjazásért, esetleg természetbeni ellátásért vállalkák elemi és középiskolások korrepetálását valamint egyes tárgyak tanítását. Orsz. Izr. Tanítóegyesület titkársága, Bp., Wesselényi-u. 44. (Tel. 144-085)

Jeligés hirdetések feladóinak címét diszkrécióban tartjuk.

MAGYAR levelezőt keresünk, *bóchiur jó-ré somájim úbdál midajsz tajvajsz*.

Héberül is levelezők előnyben. Sajátke-züleg írt pályázatok igény megjelölésé-vel küldendők. *Tomché Jesivósz, Győr*.

BELVÁROSI nőiruhaszalonomat meg-osztanám szombattartó rokonszakma-belivel. Ugyanott tanulóleány felvéte-tik. Telefon: 184-114.

NÉMET emigráns órákat adna németből, franciából, angolból. Egy óra egy pengő. Árvai György címén, Bpest, V., Erzsébet-tér 8. II. em.

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

MEGJELENT az *Izraelita Családi Nap-tár* új évfolyama, az 5699. zsinagógai évre. Kapható: *Fábión Ferenc* izr. hit-közösi főjegyzőnél, *Debrecen*. (P 1.20)

FIÁFGAL házass. *talmidchóhom jóré so-májim* bármilyen állást keres. (Samesz, mikvekezelő, inkasszáns stb.) Jelige: „Esetleg lelépéssel.”

SZLICHESZ-cédulák szép kivitelben olcsó árban: *Schwarz-nyomda, Kun-szentmiklós*. (Kívánatra mintát küld.)

BÉSZ JÁKOB-tanítónő elhelyezkedést találhatna Nyíregyházán. Érdeklődők írjanak *Schreiber Sámuel*hez, *Nyíregyháza, Károlyi-tér 8.*

ÜDÜLÉS *Zugligetben*, modern elsőran-gú helyen, penziószerű orth. ellátás. Ünnepekre előjegyzés. *Schiffer, I., Árnys-út 10.* (Telefon: 164-838.)

KÖZÉPISKOLAI tanerőt keresek V.—VII. gimnáziumi magántanuló leányok taníttatására. Fizetési igényvel ellá-tott ajánlatot kérek. *Kaufmann Nándor, Csenger.*

Farkasvölgy

orth. kóser penzió a Svábhegy déli lejtőjén
Torbágyi-út 110. sz. Tel.: 165-275.
Tulajdonos: **KRAUSZ MÓR**.
(59-es villamos). Minden szoba külön terrasszal, folyóvízzel. Elismert ki-tűnő konyha, polgári árák.
Grosz J. József budai orth. főrabbi felügyelete alatt.

Felölös szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót זייל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-233-08. Csekk számla: 50.791.
Tegész évre 20 pengő. Külföldre P 25

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Uj béke hajnalhasadásán

Irta: Óbudai Freudiger Ábrahám, a budapesti orth. hitközség elnöke

Még lelünkben cseng a kiengesztelő-dés ünnepének szent biztatása, amelyet Rabbi Akiba a következőképen öltött szavakba: **אשריכם ישראל לפני מי אתם משהרין ומי משהר אתכם אנכיכם שבשמים שואמר וורקתי עליכם מים פהורים וטורתה ואומר מקוה ישראל ה' מה מקוה משהר את השמים אף הקביה משהר את ישראל** Üdv nektek, Izrael fiai, ki előtt tisztultok meg és ki tisztít meg benneteket, az égi Atyátok, mert meg van írva: „És öntök rátok tiszta vizet és megtisztultok”, továbbá meg van írva: „Izrael reménye, megtisztítója az Örökkévaló”, ha benne reménykedünk és visszatérünk az ő utjára, akkor lelünknek jut az erkölcsi megújulás. Még Jajmkipür szent-ségének hatása alatt állunk és már fel-lénk hangzik az előírás Szükkajsz ünne-pére: „... ושמחת לפני ד' אלוקים ... „Örvendeztetek az Örökkévaló előtt”.

Szükkajsz ünnepén örömmel gondo-lunk arra, hogy a Mindenható Izraélt pusztai vándorlása alatt sátrakban lak-tatta, azaz, az oltalom felhővel meg-óvta, ezért lakozunk mi is sátrakban az ünnepen. Visszagondolunk a multra, ami-kor a Szentföldön szorgalmasan, verej-tékezve művelték elődeink a földet, a be-takarítás ünnepére Szükkajszra fölza-rándokoltak a szentélybe és ünnepi kör-menetet tartottak, kezükben volt a pálm-ágából, mirtusból, fűzfából kötött csokor és az eszrog, hálát adtak I'tennek, aki megáldotta a szorgalmas kezek mun-káját, aki a szentföldi humusnak esőt juttatott és hét napon át körüljárták fűzfacsomóval (aróv) a kezükben az oltárt, s könyörögtek új áldásért. Az erre való emlékezésül mi is lengetjük a liló-vot, körüljárjuk a templomi emelvényt és fölhangzik a Hajsánó (Ó, segits”) refrainszerű könyörgése, fohászkodunk I'tenhez, hogy tekintsen le ránk kegye-lemmel.

De vajjon mi lehet a mai nehéz idő-ben az előirt örömmek tartalma? Ennek

megértésére ragadjuk ki azt a négy szót, amelyet az egyik napi körmenet alkalmából hangsúlyozunk, amikor kérjük I'tent, hogy legyen irgalommal Izrael iránt, amely **דמחה לחמר** „bolygó és félredobott, hasonló a pálmához”. Két sokat mondó négy szó ez. Az első kettő jelzi utólríhetetlen rövid-séggel Izrael helyzetét a jelenben sok-helyütt a világon, a másik két szó a jel-legét a multban, kötelességét a jelenben, reményét a jövőre.

Kell-e manapság magyaroznunk bő-vebben, mit jelent Izraéllal kapcsolatban ez a szó „bolygó és félretaszí-tott”? Az utóbbi esztendőben hittestvé-reinket ért sorscsapások számos ország-ban, új és új magyarázatot fűztek e szavakhoz. Bebizonyosodott, hogy a köz-épkor üldözései nem változtak meg, csak formát változtattak és kegyetle-nebbekké lettek. Az ilyen esetre imádko-zik a zsolotárköltő:

נגוד כל תאווי ואנחתי ממך לא נחטרה „Uram, előttem van az én vágyakozásom, zokszavam nem rejtett Te előttem”. Ebben a sóhajban ez is foglaltatik: Te, Uram ismered az én bűnömet, vétkeimet, amelyek a földi „vágyakból” fakad-nak, amelyek meggátolják az embert a jó megtevésétől, de Te tudod azt is, hogy mennyi zokogást okoz a szenvedés, amely miatt nem tudunk Téged szolgál-ni... Ez a gondolat rejlik a Kol Nidré-esté felhangzó fohászában is:

הם קשינו וקה סנינו ומקומו „Hallgassd el a vádlót és vedd a vé-dőt helyébe”. A vád, az a sok eltévelyedés, amely itéletnapján vádolva tanus-kodik ellenünk, de a mi védőnk (szané-gajr) az a nehéz helyzet (m'kajmaj), amelybe jutottunk és ezt hadd fogadja el I'ten a mi védelmünkre.

Szükkajsz ünnepén azonban arra gon-dolunk, hogy igaz: bolyongók és félre-taszítottak Izrael fiai egyes országok-ban, ez lesújtana minket, de viszont

emeljen föl bennünket az a tudat, hogy „Izrael mindenkor hasonlított a pálmá-hoz”. Megvalósult nála az a közmon-dás: teher alatt nő a pálma. Izrael a szenvedéseket mindig megpróbáltatás-nak vette, amelyet meg kell állnia. De milyen erények voltak azok, amelyek lehetővé tették, hogy pálmaként meg-álljon? Bölcsainknak ezzel kapcsolatban van egynéhány irányító megjegyzése.

Bölcsaink egy mondása szerint a lilóv emlékeztet Izraélre, mert, mint a pálm-áig egyenesen fölfelé mutat, oly egy-irányú Izrael érzése, szívének jobbar-a-sa, fölfelé, I'tenhez.

A bitochajn, az I'tenbe vetett bizalom mindenkor jellemezte közösségünket. Ha vándorolnia kellett, ha bolyongás jutott osztályrészeül, akkor úgy érezte:

אשכנח באחרית יום גם שם ידך תנחני „Ha laknom is kell a tengerentúlon, ott is vezetsz Te engem és ott is oltalmaz a Te kezéd”.

Sir Hasirim-ben zengi a bölcs király **אלה בחמר**

„Felszálok a pálmára”. A midras böl-csei (Jalküt Simajni) ennek a kitételnek allegórikus értelmezésében azt mondják: „Ez vonatkozik Chananjo, Misoél és Azarjóra, akik tüzkemencében is a pálm-áighoz hasonlóan fölfelé tekintettek és életüket adták I'ten egyetlen volt-táért”. Ebben a tekintetben Izrael az ő követőjük volt. Tudott áldozni, tudott önfeláldozó lenni, amint azt az említett „hajsánó” ima a továbbiakban oly meg-hatóan kifejezi:

הרוגה עליך ונחשבת כצאן טובה ורויה בין מעטיה הנוקה ודבוקה בך „Aki odaadja életét Miattad és levágás-ra szánt juhnyájként tekintetik, szét-szórva a népek között is Hozzád ra-gaszkodik...”

De nemcsak passzív szenvedésben, vér-tanui türelemben állta meg a helyét Iz-ráel, hanem pozitív, jó cselekedetekben, áldást termő ténykedésben is.

„דיק כתמר יפרח, זה אהרן הכהן (מדרש ילקוט) „Az Igaz virágzik mint a pálma”. Ez a zsolotárvers bölcseink szerint céloz Áron főpapra, aki a békeszerzőnek, a jóság-nak, a segíteni akarásnak megtestesüléseként szerepel hagyományos irodalmunkban, ő volt mindenkor az eszménykép, amelyet az egyének, a hitközségi vezetőnek követnie kell dologtevésében, amennyiben igazsággal, békével, jóteknységgel kell működni.

Áhítatos örömmel fohászkozhatunk tehát: Segíts Izraélen, mely sokhelyütt

„bolyongó és kitaszított”, de azért hasonlít a pálmához, mert szíve palmaágként feléd irányul, tudott Chanonjo és társai példájára éretted meghalni, de eszményképe volt az, hogy éretted éljen mint Áron főpap. Ebben rejlik az ünnepünk öröme. Mi mindenkoron a reményt, az emberiség jobb jövődjébe való hitet hirdetjük.

Ezért köszöntjük igaz szívvel az új béke hajnalhasadását. Az emberiség mai kuszált helyzetének megjavulását várjuk tőle. Óhajtuk, hogy olyan békekorszak

következzék utána, amelyről a szentírás mondja: ונחתי שלום בארץ ושכנתם ואין מהרוד. Békét adok az országban és ti lepihenhettek nyugodtan... Azaz, az országban béke lesz és ez egyszersmind azt fogja jelenteni, hogy Izrael fiainak is biztonság jut, hogy élhessen szent eszményeinek hazafiasságban és hithűségben, nyugalmukat nem fogja zavarni izgatás, szeretetlenség. Ilyen értelemben óhajtuk megtartani az ünnep előírását: „Örüljetez I'ten előtt”, így jusson nekünk שבת יום טוב igazi lelki öröm.

Sréter Mór Debrecen: Felsőbb és alsóbbrendű fajok

Bölcseink tanítása szerint, az ünnepi csokrot alkotó מינים ארבעה négy faj közül, a legfelsőbbrendű a eszrog, a legalsóbbrendű pedig az árovo. A csokor irányú összetétele, az emberiség kategóriák szerinti megoszlását jelképezi. Zamat és illat van az eszrogban, jelképezve az igazhívót, kinek lelke a hitért, szíve a tudományért rajong. A lülov-ban van zamat, de nincs illat, jelképezve az emberiség azon csoportját, mely ragaszkodik a hithez, de elhanyagolja a tudományt. Illatot áraszt, de zamat nélküli a hódos, mint az emberiség azon része, mely a hitet elhanyagolva a tudományt tüzi ki életcélul. Sem illat, sem zamat nincs az árovóban, jelképezve a gonoszt, ki úgy a tudomány, mint a hit elvetésével, minden gondolatát és tevékenységét az anyagiak maradéktalan élvezésére fordítja. Nem óhajtok fajkülönítést látni, mondja a Mindenható. אנוה כולם אנוה. Egy kapcsolatot képezzenek mind. Eszrogtól-árovóig együttesen jelenjenek meg előttem. על אלו וכפרו על אלו יבואו. Jöjjenek a felsőbbrendűek és hozzanak engesztelést az alsóbbrendűekre.

I'ten teremtményeinek értékkokozatában, állat és angyal közé helyeztetett az ember. Teste az állathoz, szelleme az angyalhoz áll közelebb. Egyik vagy másik irányban való haladása, adja a felsőbb vagy alsóbbrendűség jellegét. Felsőbbrendű emberek azok, kik állati ösztönük elnyomásával, anyagi hajlamuk legyőzésével, minden akaratukkal és igyekvésükkel a szellem kincseinek kiaknázására törekcsenek; kik az élet — anyagi értelemben vett — napos oldalát kerülik és a szellem verőfényében keresik életük üdvösségét. Alsóbbrendű emberek pedig azok, kik hit és tudomány elvetésével, magasztosabb eszmények háttérbe szorításával, egész életüket és képességeiket az anyagi élet habzó serlegének maradéktalan kiürítésére fordítják. Nem a szülőktől örökölt hagyományos hit az, mely az ember felsőbb vagy alsóbbrendűségét eldönti, hanem egyedül és kizárólag az, hogy anyagi vagy szellemi életet él-e,

hogy gondolatait, érzelmeit, vágyait a hit és tudomány értékes és magasztos szelleme hatja-e át, vagy az anyagi örömök, testi élvezetek csábító gyönyöreirei foglalkoztatják-e.

Azok a hernyósapkás zsidók, kik a Kisvárda-Nyiregyháza vonalon felfedeztetek, tévesen osztályoztattak alsóbbrendű fajnak. Nyiregyházi utazásuknak nem kalandkeresés volt a célja. Nem a nyiregyházi korzóra, strandjára, bárjaiba vagy egyéb mulatóiba vágyakoztak. A mindennapi kenyér gondjai mozdították ki őket — egyébként csendes és békés — hajlékukból és dolguk végeztével visszaigyekeztek megszokott otthonukba, hogy tovább elmélyedjenek az i'teni tant magyarázó szent könyveikben. A templom az ő mulatójuk, a tanház a szórakoztatójuk. Ezek teljesen eltávolodtak az állati léttől és átszellemülten a felsőbb szférákban keresik az élet örömeit, a lét gyönyöreit. Nem ösmerik az irigységet, idegen előtük a gyűlölet fogalma. Szeretet és ragaszkodás minden érzésük. Nélkülözéssel határos igénytelenség és szerénység érvényesül hajlékukban és életük legnagyobb öröme, ha mások irányában jóteknységet gyakorolhatnak. Ezek képeznék a társadalom alsóbbrendű rétegét? Kiket illet

tehát a társadalom felsőbbrendű jelzője?

A zsidó vallást követő rétege az emberiségnek nem bélyegezhető meg az alsóbbrendűség jellegével. Az a nép, mely a bibliával, a zsolotárókkal és prófétákkal ajándékozta meg a világot, nem lehet a társadalom kivetettje, kitaszítottja. Az a nép, mely már abban a sötét korban hirdette az egyi'tenhitet és tiszta erkölcsöt, mikor a világ többi népei erkölcsstelen orgiákkal egybekapcsolt bálványimádást folytattak, nem lehet az emberiség lealáztottja, megvetettje. Izrael mindig a hit és tudomány népe volt. Mindenütt és mindenkor, számarányát meghaladóan, vett részt a hit erősítésében, a tudomány és irodalom fejlesztésében, az életnívót emelő ipar és kereskedelem megeremtésében. Maga közreműködött tehát a felsőbbrendűség előmozdításában, a haladás útjának egyengetésében, a tudomány fejlődésének fokozásában és az alsóbbrendűség bélyege reá nem süthető.

Azt a vádat hangoztatják ellenünk, hogy nem asszimilálódunk. Mit kell érteni asszimiláció alatt? Ha az asszimiláció hitehagyást, kitérészt jelent, akkor mi sohasem asszimilálódhatunk! Mi nem hagyhatjuk el azt a hitet, nem térhetünk el attól a hagyománytól, melyért őseink milliói életüket áldozták, vérüket hullatták. Vagy abban nyilvánul asszimilálásunk hiánya, hogy távol maradunk a más vallásuk közös lakomáitól, alkalmi mulatozásaitól, ez is vallásunk tialmának a folyománya. Viszont igenis asszimilálódunk, ha a más vallásukkal való együttműködés nemesebb célok érdekében vált szükségessé. Ott voltunk az első sorban, ha anyagi áldozatot kellett hozni a haza érdekében, számarányunkat meghaladó mértékben ontottuk vérünket a haza védelmében. „Eszroghoz hasonlít Izrael.” Az eszrog kapcsolata az ünnepi csokorral csak időleges. Magánosan pihen az eszrog, mikor ezüstszelencés, mikor papirdobozos, mikor puha vattával bélelt, mikor szurós kóccal kirakott hajlékában, ha a csokor felüldülés céljából vitzartányába

vonul. De ott látjuk szorosan összesimulva a csokorral, ha az I'ten dicsőítésére felvonul. „Hén om l'vodod jiskajn”, magános, visszavonult Izrael élete, mikor pihenés, nyugalom uralja a világot, de szorosan bekapcsolódik a más vallásuk mozgalmába, ha a haza védelméért, a társadalom magasztosabb céljaiért kell ál-dozni.

Az élet napos oldalát nem Izraelnek juttatta a sors. Egész multunk a szenvedések és nélkülözések kimeríthetetlen forrása. A mi hitünk, a mi tradícióink a szerénységet, az igénytelenséget szabja létünk feltételül. כסוכה חשבו. Léteitek példaképe legyen a szüko, melynek előírása: עלה מרובה ממהה. Több legyen az árnyéka, mint a napsugara. A hitnek, a hagyománynak nem kedvez az anyagi lét napos oldala, élető derüje. Árnyékba vonulj Izrael! Kerüld az anyagi lét csillogó fényét, mert eltántoríthat

őseid hagyományaitól, bölcseid tanításaitól. És ha I'ten kegyelméből anyagi kincsek birtokosa vagy, ne fitogtasd azokat a külső világ előtt! Hajlékodból, zaj nélkül, az irigykedő szemek előtt visszavonulva élvezd azokat! Kövesd a szüko példáját, mely ha belül tündöklő fényben ragyog is, de külseje kopott gyékény és lelógó nádszálak.

Régi megállapítása bölcseinknek, hogy semmi sem teremtdött feleslegesen. Minden teremtmény a világ egyetemében hézagot pótol. Az alsóbbrendűek a felsőbbrendűek céljára és létük biztosítására teremtdöttek. Az állat táplálására a növény, az ember táplálására az állat szolgál. Még a legfelelegetsebbnek látszó teremtmény is hivatást tölt be az összteremtmények együttesében és annak hiánya a többinek a létét veszélyeztetné. „Imádkozzanak a szőlőfürtök a szőlőlevelek léteért, mert levelek nélkül a fürtök sem életképesek”.

(Chülin 92.) Még az esetben is, ha a valások értéksorozatában mi képviselnők a leveleket és a másvallásuk a fürtöket, akkor sem lehet elnyomás és megsemmisülés a sorsunk, mert létünk hozzájárul a többiek életképességéhez.

Forradalmat szítottak egykor a kezek és lábak a gyomor ellen. Mi dolgozunk, fáradozunk, kínlódunk — mondták a kezek — és fáradozásunk gyümölcsét a gyomor elnyeli. Mi járunk, szaladunk kimerülésig — mondták a lábak, és munkánk eredményét a gyomor elvezi. Közös elhatározással kimondták a sztrájkot, beszüntették tevékenységüket és a pihenés boldogító érzésével a semmittevésnek adták magukat. Rövid idő múlva azonban fokozódó elgyengülést éreztek és annak tudatára ébredtek, hogy a gyomor nem kapcsolható ki a testrészek együtteséből, mert annak kikapcsolása saját véglgyengülését eredményezné.

Sussmann rabbi: Több közösségérzetet!

(A sabosz-süvői drósóból)

„Süvő jiszroel — térj meg Izrael” hangzik fel a mai napon a próféta intése és Jajmkipür szent napján kérjük I'tent az „Al Chél” nagy bünyvallomásban, hogy bocsássa meg vétkeinket. Programmom ismert; az előző években az alefbész sorrendben csoportosított „Al Chél” első négy betű csoportjával foglalkoztam, most kiindulok az 5. csoportból:

על חטא שחטאנו לפניך בהרוד הרלב „Bocsáss meg nekünk a vétkekért, amelyeket elköveztünk büny gondolatok útján”. Továbbá:

על חטא שחטאנו לפניך בהונאת רע „Bocsáss meg nekünk a vétkekért, melyeket elköveztünk felebarát félvezetésével.”

Ha gondokodunk a kettő közötti összefüggésről, az eszmekapcsolás rávezet bennünket a mai társadalom egyik elitelendő jelenségére. Mindenütt azt látjuk, hogy kétszínűsködés uralkodik, öszintéséghány nyilatkozik meg, hiányzik az összhang, a szó és az igazi érzés között. Csak egy Dóvid Hamelech dicsekedhetett el azzal, hogy „Kipróbáltad szívemet, kivizsgáltad, de nem találsz olyasvalamit, hogy gondoltam azt, ami ajkaimon nem hangozhatott volna el”. Mily messzire távolodtunk mi ettől az erkölcsi magaslattól. Nemzedékünket hien jellemzik Jirmíjo próféta szavai: „Egyik a másikat félvezeti, igazságot nem beszélnek, szájával békésen szól egyik a másikhoz és gondolatában csapdát készít neki” ...

De gondolnunk kell arra, hogy az Örökkévalót dicsőítjük imáinkban, mint olyat, aki „a sziveket vizsgálja az ítélet napján”. A lelki üresség, amelyet az öszintéséghány okoz, vallási szertartások gyakorlásánál is tapasztalható. Hűséges

leírását találjuk ennek a visszásságnak Jesájó prófétánál: „Mivelhogy ez a nép közeledett hozzám, tisztelt engem szájával és ajkaival, de a szíve távol volt tőlem...” Ilyen viszonyok mellett nem csoda, hogy a gyermek sívárlelküvé lesz, ha ilyen tapasztal szüleinél. Aki bensőleg kétszínű, bünyös gondolatokat érlel, az vajjon kit csal meg? Azt hiszik, hogy I'tent lehet megcsalni? Nem! Csak az embereket csalják. Ezért hangoztatjuk egymásután bünyvallomásunkban: „Bocsáss meg nekünk azért, amiért vétkeztünk a bünyös gondolatokkal” és ezzel öszszefüggésben vétkesek vagyunk abban is, hogy embertársainkat félvezettük.”

A hazai egyetemes orth. rabbikar fel-

szólítást tett közzé a Pidjon Nefes-akcióra. Ezzel egyszersmind arra hívták fel figyelmünket, hogy kutassuk, vizsgáljuk életmódunkat, hogy chesbajn hane fest, „lélekszámadást” tartunk, talán megtudjuk találni az okot, miért zudulnak reánk gezérók, amelyek fenyegetik megélhetésünket, elsötétítik láthatárunkat, vigasztalhatatlanná teszik ifjúságunk jövőjét és kétségbeejtenek bennünket arra vonatkozólag, mi lesz a mi gyermekekkel, miképen fognak tudni az életben elhelyezkedni.

Ilyen lelkihingulatan felidézódik gondolatainkban a tórai jelenet, amikor Jajszéf testvérei bajba jutnak és főtámad bennük a lelkiismeret, furdalja őket büny tudatuk és tört lélekkel hangoztatják: „Bizony bünyösek vagyunk, a mi testvérünk miatt, amikor láttuk az ő lelke bajait és nem hallgattunk reá”. Ebben a tekintetben nagyon vétkesek vagyunk. Hiányzik bennünk a közösségérzet, a felelősségérzet szenvedő testvéreink irányában. Amikor pld. burgenlandi testvéreinkre rázudult a baj, nem nyújtottuk nekik azt a segítséget és támogatást, amit ez kellett volna. Azt hittük, hogy mi teljesen nyugodtan élhetünk... Talán ezért érnek bennünket is sorscsapások.

És ez a nemtörődömségünk is benne foglaltatik abban a bünyben, amit úgy jelölünk meg: „vétkeztünk a szívnek bünyös érzése által” és ezzel egyszersmind „vétkeztünk felebarátaink” ellen...

A lélekmeváltási akció igazi célja, hogy bekapcsolódjunk a zsidóság lelkébe, a Tóra eszmekörébe, amely azt tanítja, hogy kellő megtérés esetén reánk ragyog I'ten ortalmanak napja, bekövetkezik az igazi megváltás, amely az emberiség nagy eszméinek diadalát jelenti.

Express- és postajáratok hetenként

TRIST -ból és **VELENCÉ** -ből

Dalmácia, Albánia, Görögország, Törökország, Egyiptom, Palesztina, Sziria, Rhodos, Fekete tengerre

Felvilágosítás és prospektus

ADRIATICA

Tengerhajózási Rt.

VII. Thököly-ut 2, IV. Váci-u. 4.

Adriatica Forg. Iroda Kft.

V. Nádor-utca 21.

V. Szent István körut 4.

Uj év! Uj szerencse!

Nagy szerencse érheti Önt az új évben, ha nálunk vesz részt az osztály-sorsjátékban.

Főnyeremény szerencsés esetben

700.000 aranypengő

Minden második sorsjegy nyer. Rendeljen tehát sorsjegyet

Weiss Béla és Tsa.

bankház, főelárusítónál

Budapest, VII., Wesselényi-utca 18.

Sorsjegyek osztályonként:

Egész	Fél	Negyed
28.— P	14.— P	7.— P

Huzás okt. 15. és 18.

Szombat és ünnepnap zárva.

A 400.000 pengős jutalmat a legutóbbi huzáson nálam nyerték.

Magyar-zsidó statisztika

A zsidóság aránya csökken a magyar városokban. A zsidóság városlakó elem, így Magyarországon is elsősorban a városokban telepedett le. A nagyarányú zsidó-betelepedés korszaka a múlt század utolsó 3 évtizede, amikor szinte minden városban rohamosan nőtt a zsidók száma, 15 olyan város volt, ahol 1869-től 1900-ig eltelt három évtized alatt több mint 100% volt a zsidók szaporodása.

A XX. század első 3 évtizede egészen más képet mutat a magyar városok zsidó lakosságának alakulásáról. Most az a helyzet, hogy a városok nagyobb felében csökken a zsidóság számáránya.

Az elmúlt évtizedek alatt városossá szervezett községek adatait figyelmen kívül hagyva, 42 régi város közül 1900-tól 1930-ig számított 3 évtized alatt 24 városban fogyott a zsidók számáránya. Esztergomban, Kőszegen és Veszprémben 46%, Kisujszálláson 43%, Turkevén 35%, Mezőtúron 32%, Szentesen és

Jászberényben 30%, Nagykőrösön 29%, Baján és Hódmezővásárhelyen 26%, Sopronban 23%, Nagykanizsán és Zalaegerszezen 22%, Pápán 21%, Kecskeméten és Egerben 20%. Jelentéktelenebb a fogyás Székesfehérvár, Szeged, Cegléd, Gyula, Hajdusoboszló, Kiskunfélegyháza és Sátoraljaújhely városokban. 18 városban ugyan nőtt a zsidók száma, azonban a szaporodás mindenütt kisebb, mint az előző 3 évtizeden. Első helyen áll Nyírcyháza 70%-os szaporodással.

A zsidók száma a magyar városokban 1869-ben 97.700 lelket tett, harminc év múlva 277 ezer lelket, 1930-ban pedig 305.000 lelket számláltak. Vagyis a városokban való terjeszkedésük a vizsgált korszak első fele alatt rohamos volt — 184 százalékkal, azaz maga a növekedés majdnem kétszerese az 1869. évi számnak —, a második harminc év alatt azonban majdnem megállott, még harmincezer főt sem ért el, ami pedig alig egytizedrésze az 1900. évi

lélekszámuknak.

A magyar városok a kiegyezés után eltelt első évtizedek alatt összesen mintegy négyszázezer lelket vonzottak magukhoz és ebből 180.000, vagyis ennek majdnem a fele volt zsidó (!), a mostani évszázad első harminc éve alatt ellenben a városokban özőnlő népesség 828.000 főnyi tömegéből mindössze 27.000 fő volt zsidó, alig három és egyharmad százalék.

Ebből természetesen az következik, hogy a városi lakosságban a zsidóság számáránya ujabban csökkent. 1869-ben 9%, 1900-ban 17%, 1930-ban azonban már ismét csak 12% a számáránya.

Legfeltűnőbbben mutatja ezt a folyamatot maga a főváros. Itt 1869-ben 271.000 lélekből 45.000 volt zsidó, 1900-ban 492.000 lélekből 186.000, 1930-ban pedig 1.006.000-ból 204.000. A zsidóság arányszáma ennél fogva 1869-ben 17%, 1900-ban már 28%, 1930-ban ellenben 20%-ra esik le.

A magyar igazság diadaláért

A *Zsidó Ujság* mult száma megemlékezett arról, hogy a hazai zsidóság mily igaz lelkesedéssel vesz részt ezekben a sorsdöntő napokban az egyetemes magyar nemzeti társadalom küzdelmében, amelyet a felvidéki magyar területek visszacsatolásáért folytat.

Arról is beszámoltunk, hogy az *Orth. Központi Iroda* körirattal fordult az összes hazai orth. főbbikhoz, hogy a nagyünnepeink során a templomi szöszékekről is hirdessék az évezredek magyarság igazságát. Felhívta az Iroda a hívőket: könyörgjenek imáikban a Mindenhatóhoz, hogy a magyar nemzet felelős vezetőinek erre irányuló küzdelmét teljes siker koronázza.

Az Iroda felhívásának eleget téve, — a neológ Iroda is kibocsátott hasonló felhívást — az ország összes hitközségeiben *Rajshasónókor a sajjor-fuvas előtti drósókban megemlékeztek a főtisztelendő szónokok arról, hogy ütött az órája a hazánkon esett óriási igazságtalanság jóvátételének*, melyhez I'ten segítségét kéri az egyetemes magyar zsidóság.

Budapestben Sussmann rabbi megkapóan alkalmazta a magyarság szent ügyére a rajshasónói haftóra szavát, melyben a próféta jóvendeli: „*v'sóvü vónim lig-vülom* — a gyermekek visszatérnek ősi határaiukba...”

A *vidékről* számos értesítést küldtek be hozzánk. Ezekből kiemeljük, hogy az *egri orth. hitközség* rabbisága elrendelte, hogy a mindennapi rendes I'tentisztelet keretében külön imában fohászkodjanak a hívők a Mindenhatóhoz, hogy hazánk

ismét a régi nagyságában és fényében ragyogjon. *Vajdacsán* Roth Fülöp főrabbi, ünnepi beszédében egy Jajmo traktátusában található Rasi-helyre utalt, melyben a 850 év előtt élt híres talmudkommentátor megemlékezik Magyarországról, „mint amelyet köröskörül magas hegyek öveznek és csak hegyszorosokon keresztül lehet az országból kijutni”. A nagy Mester nyilván a Kárpátok hegyláncára céltzott és ez kitünő propaganda az ezeréves magyar igazság mellett.

Külön kiemelendő még a *rákospalotai* ünnepi hitszónoklat. Duschinsky főrabbi drósójában kifejtette, hogy nem emlékszi, hogy a magyar zsidóság ily szorongó érzésekkel ünnepelte volna újévét, mint a mostanit, mikor az ezer sebből vérző, ezeréves ország sorsdöntő óráit éljük. A lelke mélyéig megrendült templomi gyülekezet buzgó áhitattal hallgatta papjának bensőséges imáját, amelyben az örök igazság mindenható I'tenéhez könyörgött Nagymagyarország feltámadásáért. A rákospalotai hitközség képviselőtestületének szent. 29-i ülésében pedig a következő deklaráció hangzott el:

— Az ország jelenlegi helyzetében, mikor a legszorosabb értelmezés szerint, minden óra eldöntheti hazánk sorsát, hitközségünk vezetőségének véleménye szerint, nem akadhat teendőinek végzésére gyülekező egyházi, társadalmi, tudományos, gazdasági vagy bármily más testület, mely összejövetelén elmulasztatná a haza sorsa feletti gondolatainak kifejezésre juttatását. Különösen mi zsidók tartozunk ezt a kötelező álláspontot magunkra

vonatkoztatni azért, mert a társadalmi gyűlölség megalázó erkölcsi fájdalom és a gazdasági háttérbeszorításnak a megélhetést nehezítő anyagi káran kívül a jogegyenlőségnek mindnyájunk előtt szent elvét súlyosan érintő jogszabályok kerültek a magyar *corpus juris*-ba. Mint felekezeti testület köteleesszerűen igazodunk vallási tanaink szabályaihoz, amelyek részleteiben is megszabják követendő magatartásunkat. Ezek a szabályok nemcsak a gyűlölködés nemtelen érzését tiltják, de az ország érvényes törvényeinek feltétlen tiszteletét parancsolják még abban az esetben is, ha e törvények hátránnyal szólnak. Így állunk felelemelkedve minden gyűlöleten és felejtve minden fájdalommat a haza szolgálatában. Ez az önmegtartóztatás teszi eszményi tisztaságúvá a magyar zsidóság nemzetiségét. De az országcsonkítás igazságtalanságának legalább részbeni, a Felvidékre vonatkozó megszüntetését sem várhatja senki türelmetlenebbül, mint mi magyar zsidók. Mert vajjon ki értené meg, ki érezné át minden emberi igazságtalanság ezernyi gyötrelmét úgy, mint azok, akiknek évezredekken keresztül annyi igazságtalanság jutott osztályrészül.

— Jelenleg, amikor úgy látszik, közel van annak lehetősége, hogy a két évtizedes szörnyű igazságtalanság *legalább részben* jóvátéssék, minden egyházi és világi összejövetelt fel fogunk használni arra, hogy könyörgéssel forduljunk az Egek Urához Hazánk sorsának jobbrafordulásáért és várjuk I'tenbe vetett szilárd hittel, a magyar igazság diadalát.

A teremtés műve a midras tükrében

✱

Az I'teni gondolat, hogy egy ember teremtesék, csakhamar elterjedt az égi seregek között.

A Mindenható halhatatlan trónja köré különböző angyalok seregei csoportosultak, melyek ellentétes nézeteiknek hangos kiáltásokban adtak kifejezést.

„Valósítsd meg, égi Atyánk, a fenkölt gondolatot — így kiált az egyik csoport — és teremtsd meg a föld királyát, az embert.” „Nem, nem, ne alkold az embert”, kiáltják mások.

Egyszerre mély hallgatásba merülnek az égi szférák. A halhatatlan égi trón elé a könyörületesség angyala járul és mélyen meghajolva szól:

— Valósítsd meg, ó, Uram, a fenkölt gondolatot és teremtsd meg képmásodat. Én pedig az új teremtménybe a könyörületesség érzését fogom plántálni és az ember szépséges szép képmásod lesz a földön.

E szavaknál a béke angyala felsóhajtott és szólt: Uram, Teremtőm! Ugy szeretném szellememet alkotásaid felett kiterjeszteni és úgy akarnék mindent édes harmóniában egybeolvasztani. De az ember, ez az új lény, amelyet alkotni akarsz, zavart, széthuzást és harcot fog mindenhol előidézni.

A jog angyala félbeszakította tiltakozó társát: „Az ember a törvények alkotója lesz a földön és ezzel a béke újból fel fog virágozni. Teremtsd hát, ó, Uram, teremtsd!”

„Igazság atyja!” kiáltott erre sírva az igazság angyala, „az emberrel a hazugság atyját hozod majd a világra.”

E szavakra a szomorúság felhője borult az égiek ábrázataira és mindenki mély hallgatásba merült újból.

Egyszerre egy hatalmasan zengő hang szólt meg az égi trón közepéből. I'ten hangja volt:

— Csillapítsd fájdalmadat, leányom. Ha az igazságot félted az embertől, úgy szállj a földre és társulj vele, hogy minden tette és minden szava felett az igazság szelleme lebegjen.

Erre az összes angyalseregek hangos kiáltásban törtek ki:

— Urunk, Atyánk! Legszebb kincsétől akarod megfosztani az eget? Hisz az igazság pecsétje minden eszmének és koronád legszebb és legértékesebb ékköve. És szólt újból az I'teni hang a fényben uszó trón mélyéből:

„Az égből a földre és földről az égbe szálljon az igazság folytonosan váltakozva fel és alá és kösse össze az eget a földdel.”

És Tisri elsőjén megszületett az első ember...

A nagy hatalmak tárgyalni fognak a zsidókérdésről

Párizsból jelenti a „Zsidó Távirati Iroda”: Beavatott diplomáciai körökből származó értesülés szerint Chamberlain, Daladier és Mussolini a közeljövőben ismét találkozni fognak. A találkozás a Földközi tengeren, egy hajó fedélzetén fog megtörténni. A tárgyalások napirendjén elsősorban a Földközi tenger problémái és ezzel kapcsolatosan az angol-olasz és francia-olasz kérdések között szerepel a zsidókérdés is.

Angol és francia körök remélik, hogy Mussolini közreműködésével sikerülni fog a zsidó problémát is bekapcsolni az általános békemű és nemzetközi rendeződések folyamatába.

A párizsi és londoni hivatalos zsidó körök állandó kapcsolatot tartanak fenn az illetékes kormánykörökkel és bizonyára

fontos szerepe lesz azoknak a javaslatoknak a kidolgozásában, amelyek a háromhatalmi értekezleten kerülnek megtárgyalásra.

A Földközi tenger kérdéseinek rendezésénél minden bizonnyal Palesztina ügye is napirendre kerül és elsősorban ebben a vonatkozásban várható fontos lépés a Chamberlain-Daladier-Mussolini találkozón. A Palesztina-kérdés ugyanis jelentős szerepet játszik Mussolini politikájában és szerves része Anglia és Franciaország közös külpolitikájának is. Ennek a kérdésnek az általános zsidókérdéssel, menekült ügyekkel összefüggő letárgyalása és rendezése kedvező megoldást ígér a Palesztina-problémának, annál is inkább, mivel ez a megoldás beleesik Anglia és Franciaország új külpolitikájának a vonalába.

Rendkívül válságos a palesztinai helyzet

Jeruzsálemi távirat szerint Mac Michael angol főbiztos Jajmkipurkor meglepetésszerűen repülőgéppel elutazott Palesztinából Londonba. Mac Michael előreláthatólag egy hétig marad Angliában. Ottani politikai körökben úgy tudják, hogy MacMichael angliai útja a Palesztina felosztásával foglalkozó bizottság legutóbbi jelentésével függ össze, nemkülönben a palesztinai kérdés megoldásának és Palesztina megbékéltetésének újabb tervével. Az utazás híre általában nagy érdeklődést keltett.

Illetékes körökben kijelentik, hogy az angol főbiztos utazása a palesztinai helyzet komolyságára vezethető vissza. Palesztina északi részében súlyosra fordult a helyzet. A távirati összeköttetés mindenütt megszakadt. A brit hatóságok tovább folytatják a zendülő kerületekben a rendszelést munkáját. Nablus közelében egy leölt arab holttestére akadtak. Haifában rálöttek egy zsidó rendőrfőre. Egy rendőr meghalt, egy megsebesült. Jeruzsálemben a Damaszkusz-kapunál bombát dobtak egy zsidó teherkocsira, de senki sem sebesült meg. Észak-Galileában valóságos hadművele-

tek folynak. A felkelők a Táborhegynél tizenkét halottat vesztek. A kormány jeruzsálemi hivatalait felfegyverzett lázadók rohanták meg. Az őrség lefegyverzése után megkísérelték a hivatalhelyiségek felgyújtását, majd elmenekültek.

Csütörtökön, október 6-án jelenti: A palesztinai polgárháború a végsőkig kiéleződött. MacMichael palesztinai angol főbiztos váratlan londoni útját olyan véres események előzték meg, amilyenre még alig volt példa a palesztinai zavargások kitérése óta. A galileai tó környékén Jajmkipur napján szabályos ütközet fejlődött ki arab szabadcsapatok és angol katonaság között s a harc olyan nagy arányokat öltött, hogy angol részről a késő délutáni órákban több bombavető rajt is az ütközet színhelyére rendeltek. A bombavető gépek közbelépésének az lett az eredménye, hogy arab részről több mint 90 halott maradt a csatatéren.

A Jeruzsálemből és Kairóból érkező jelentések egyöntetűen tarthatatlannak mondják a palesztinai helyzetet. Az angol lapok a válságos helyzetre való tekintettel a legerélyesebb intézkedéseket és az arab lázadás sürgős letörését követelik.

Fischer Fülöp
sárospataki főrabbi:

Önzetlenséget a miczváknál is!

(Sabbosz-süvő előadásból.)

„Minden cselekvés eredménye a gondolat által előzetik meg.” (Szajf maasze b'machsovo Pchillo.) Sokat elmélkedtek úgy az ókori, mint középkori bölcselekedők, zsidók és nem-zsidók egyaránt, azon fogalmakról, melyeket a zsidó vallásból-csészet e kifejezésekkel jelöl meg: *chajmer* (anyag) és *csüvó* (forma). Ezen utóbbi alatt nem valamely anyagnak, teremtménynek külső alakja értendő, hanem inkább az az idea, melynek az az anyag vagy teremtmény testi megjelenési formája. A Midrasban (Berésisz Rabbo) olvassuk: „Ha király palotát épített magának, úgy építőművészt vesz hozzá. Az építőművészt pedig tervrajzok és számítások alapján, hogy hová kell termetet, hová pedig kisebb szobákat csinálni, építi fel a palotát. Ekként a Szent, áldassék Ő, is betekintett a Tórába, s úgy teremtette a világot!”

Igen, az egész világmindenség és minden teremtményei csupán csak I'teni eszmék és tervek megvalósításai és hordozói. A Tórában tartalmazott törvények és parancsolatok hűséges és pontos teljesítése: mintegy I'teni szellemmel, eleven lélekkel tölti el a világmindenség működését, „kerékforgását.” Ennekokáért bír valamely I'teni parancsolatnak tervszerűen átgondolt, I'ten iránti hódolat és engedelmesség gondolataival és érzelmeivel, az u. n. „*kevónó*”-val való teljes végrehajtása olyan nagy erkölcsi értékkel. Valamint ez a „*kevónó*” hatja át szellemiséggel és emeli lelki régiókba az anyagi világot...

Míg viszont valamely helytelen cselek-

ményt, valamely I'teni tilalomnak megszegése annál súlyosabb beszámítás alá esik, minél megfontoltabban és minél nagyobb szándékossággal és tervszerűséggel esett meg az.

Mert igaz ugyan, hogy R. Juda tanítása szerint: „Valamely előzetes szándék nélkül elkövetett tilommegszegéssel is bűn követtetett el.” (Dóvor s'énaj miszchavn ószür.) Sőt még az ellentétes felfogást valló R. Simon is elismeri, hogyha előrelátható volt, hogy ama cselekmény *okvetlenül* valamely tilalom megszegését vonja *elkerülhetetlen* következményként maga után (*pszik rése*), hogy ekkor tilalom áll fenn ezen cselekmény elkövetésére. Még azon esetben is, ha mi jogosan tetelezhajjuk fel, hogy ama cselekmény elkövetőjének semmiesetre nincsen kedvére, hogy cselekményével valamely tilalom megszegése jár karöltve. („*Pszik rése d'laj niche lé*”).

De mindemellett mégis több mint magától értendő az, hogy valamely szándékosság nélkül elkövetett bűn (*sajgég*) enyhébben bírálható el, mint valamely tilomnak szándékosan (*mézid*) történő megsértése.

Továbbá következő jellemző tanítást is találjuk a Talmudban (Nózir, 27.): Ráv Náchmon mondá, Ráv Jiczchok nevében: „Nagyobb értékkel bír egy magasabb célok érdekében elkövetett törvényt megszegés, (*gódajl avéró lismo*) mint valamely alacsony érdekből gyakorolt miczvá (*miczvo s'laj lismo*). A zsidóság ugyan nem ismeri el a „cél szentesíti az eszközt”-féle elvek erkölcsi jogosságát, hanem ellenkezőleg azt tanítja, hogy a bűn segít-

lyével létrejött miczvá tilos! (*Miczvo, babóó baavéro ószür*.) De azért mégis kellő objektivitással tudja megítélni, hogy nagyobb erkölcsi tulajdonságairól teszen tanúságot az, ki *helytelen felfogással* még tilalmas cselekményektől sem riad vissza, hogy megvalósíthasson valamely nemes célt, mint az, ki csak azért áll valamely nemes cél szolgálatába, hogy ennek révén önző érdekeket követhessen vagy egyéni hiúságát elégíthesse ki.

Tehát nekünk azon kell lennünk, hogy mi az összes miczvákat, melyek megvalósítására különösen Tisri hónapja nyújt alkalmat: Róshasónot, Jomkipur, Szükkajsz: *I'sém somájim!* önzetlenül, I'ten iránti hódolatból teljesítsük!

Tisztelettel felkérjük mélyen tisztelt olvasóinkat, szíveskedjenek az esedékes előfizetési díjat azonnal beküldeni, hogy a lap szétküldésében ne álljon be fennakadás.

A karlini caddikról

Rabbi Áron a karlini caddik egyszer egy hideg téli éjszakán egy kis elhagyott lengyel faluba ért, ahol egyetlen zsidó lakott. Fázott a csikorgó fagyban és vágyakozott a barátságos meleg szoba után. Megzörgette hát a kaput és bebocsátást kért rajta.

— Ki jár odakint? kérdezte a gazda.

— Rabbi Áron vagyok a Karlini. Erressz be, mert megvesz az I'ten hidege.

— A Karlini? — szólt belülről a gazda — bocsáss meg, csak fölkapok valamit és nyomban beengedlek.

Egy perc múlva megnyílt a kapu és a gazda mély hajlongással üdvözölte a caddikot. Beeresztette a szobájába, ahol vígan pattogott a tűz a kandallóban, ételtitelt tett elébe és nem fogyott ki a kedves kínálásból. Jóízűen beszélgettek egymással, majd mikor mindketten elálosodtak, a gazda a vendégszobába vezette a caddikot, ahol tiszta, puha ágy hívogatta nyugovóra. A caddik elköszönt a jó embertől. Azután, mikor magára maradt, elővette kis könyvét, amelybe gondolatait szokta fölírni, leült az asztalhoz és ezt írta bele:

— Sohasem tudtam megmagyarázni, hogy bölcseink mért becsülik többre az utasok megvendéglését, a „hachnószasz orchim”-ot, mint az Ur, a s'chino fogadását. Most már értem: Ha az embert hideg téli éjszakán nem engedik be, akkor kint, a szabad ég alatt megfagy, elpusztul. De az Ur dicsőségének, a s'chinónak nem eshetik bántódása, mert ha nem bocsátják be, akkor visszahúzódik a magasságos Egébe és onnan szórja kiapadhatatlan, örök fényességét...

Báró Eötvös József szellemében

A napokban ünnepelte a magyar tudományos világ, a megdicsőült báró Eötvös József 125-ik születésnapját. Hogy mit jelentett az ő működése a magyar kultúrának, irodalomnak, politikának, a magyarság fejlődésének, azt minden intelligens ember tudja Magyarországon. Hálás kegyelettel gondol reá a magyar zsidóság. Neve a szó legszebb és legvalószínűbb értelmében aranybetűkkel van beírva a magyar Izrael évkönyveibe. 1840-ben megírja halhatatlan értékű értekezését: „A zsidóság emancipációját”. Ebben az értekezésben a fiatal szerző azt fejtegeti, hogy Magyarországnak haladni kell a kultúra útján és a *kultur nép fogalmával* ellenkezik — úgymond — a *valláskülönbség miatti jogcsorbitás*. Hasznos polgárrókká kell tenni a zsidó réteget — hirdette — azzal, hogy megnyitják előtte az összes produktív foglalkozásokat, mert nem lehet elnyomni egy réteget, azután az elnyomottság esetleges hibáit, vagy egyoldalú közgazdasági ténykedéseit szemére hányni. Mikor 27 évvel később, 1867-ben miniszter lett, benyújtotta a zsidóság emancipációjáról szóló törvényjavaslatot és későbbi ténykedései során megszilárdította a magyar zsidóság jogi helyzetét. Azzal, hogy a vallásos zsidóságnak megengedte a külön orthodox szervezkedést, megmutatta, hogy hite a lelkiismeret szabadságának és ezzel közvetve nagy szolgálatot tett az orthodox vallásosság ügyének.

Elborult szemmel tekintünk dicsőséges alakja felé. Báró volt, független volt, nem lehetett rámondani, hogy nem tiszta árja, nem lehetett róla mondani, hogy zsidóberenc és mégis sikra szállt az elnyomottakért. Vele ellentétben a mai időben különösen az megdöbbentő, hogy bármilyen jogtalanság történik a zsidóság ellen, a nem-zsidó kiválóságok nagy része — tisztelet a kivételnek — nem mer az ár ellen uszni, senki sem hallatja a kereszténység sorából szavát, senki sem hangoztatja az igazság örök ígétjét.

Eötvös azonban példája annak, hogy az ország érdekeit csak az összes polgárok üdvének előmozdításával lehet szolgálni.

Ez képezi az ő örök dicsőségét. Ilyenek voltak hazánkban régente a nagy szel-

lemek. Jelképes dolog, hogy fővárosunkban a zsidóság által sűrűn lakott területen van pld. egy *Kazinczy* utca, egy *Klauzál* utca. Az egyik emlékeztet arra a nagy íróra, aki már 120 évvel ezelőtt megdicsérte a zsidóság iskoláit, a másik Klauzál Gáborra, aki a múlt század 40-es éveiben az országgyűléseken és később mint miniszter és szegedi képviselő hirdette a békét és az igazságot.

Manapság azt hirdetik, hogy *nem gyűlölik a zsidót, csak a magyar fajt védik a zsidó háttérbeszorításával*. A régi nagyok viszont azt hirdették: *ők nem szeretik a zsidót, hanem szeretik a hazát és*

Rabbi Elimelech...

A lizenszki Rabbi Elimelech mondta egyszer tanítványainak: — Biztosan tudom, hogy a túlvilágon boldogság vár rám. Mert ha egyszer a mennyi bíróság előtt fog állani lelkem és megkérdik tőlem: Tanultál-e becsülettel, rendszeren? azt fogom felelni: nem. Azután felteszik a második kérdést: Imádkoztál-e illendőképben? En megint csak azt felelem: nem. És végül meg egyet kérdeznek: Tetél-e jót, úgy mint kellett? S akkor sem mondhatok mást, mint hogy: nem. És tudjátok, mit határoz a mennyi törvény? — Igazat mondál és mert nem hazudtál, részed lesz az örök üdvösségben.

*

... Beköszöntött a péntek este, a gyertyák barátságos fényt árasztottak a szobára, amelyben Rabbi Elimelech tanítványaival üldöglött. A hal után a samesz behozta a levest s a mester elé tette. Rabbi Elimelech felemelte a tálat, de elejtette,

éppen ezért a magyar haza védelmében igazságot és jogot kell adni minden becsületes polgárnak.

Eötvös ismert versében azt hangoztatja, hogy nem kíván halála után monumentumot, hanem *„eszméim győzelme legyen emlékjelem”*. A talmud ugyanazt mondja: *„Nem építenek sírmeleket az Igazaknak, mert az ő igéik az ő emlékjeleik”*. A dicsőömlékű báró Eötvös Józsefről megemlékezve kívánjuk magunknak, de az ő szellemében az országnak is, hogy eszméi legalább olyan mértékben győzedelmeskedjenek, mint amilyen erők voltak — 125 évvel ezelőtt.

úgy, hogy a forró leves kiömlött az asztalra. Ekkor a fiatal Mendele, a későbbi rimanovi caddik ijedten felkiáltott:

— Rebbe! Vigyázz! ... Hiszen valamennyiünket fogságba vetnek!

A tanítványok elmosolyodtak a különös értelmetlen javjeszkelésen.

De R. Elimelech így szólt hozzá:

— Ne félj fiam, nem lesz semmi baj!

Néhány nap múlva azután kiderült, hogy a kérdéses péntek este a császár elé tanácsosai egy olyan rendeletet terjesztettek aláírás végett, amelynek a zsidók adták volna meg az árát. A császár többször bemártotta már a tollat a tintába, de vagy a tolla nem fogott, vagy valami más zavarta. Végre meg volt az aláírás s már csak a porzó hiányzott. A császár a porzó után nyult, de tévedésből a tintatartót ragadta meg s a tintával végigöntötte az irományt. A sok baljóslatú előjelre elment a kedve az egészszől és a rendeletet darabokra tépte. Abban a percben, amikor a Rebbe a levestétalat elejtette...

BECKERT HUGÓ parókakészítő specialista
Speciális kivétel! **VII. DOB-UTCA 27** Speciális kivétel!
Elegáns paróka fejhez simuló hártvárvékony szellel, csakis valódi prima hullámos hajból készítve.

Katzer Árpád szücsmester
bunda-, róka- és szőrmeáruai ellismerlen jutányosak
BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ UTCA 23. TELEFON 112-034

NEUVIRTH TESTVÉREK ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZEK
Budapest, Király utca 28. Telefon 125-084
Brilláns, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, sorlegek, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Brilláns, arany és ezüst beváltás. Szombat- és ünnepnap zárva.

Szőnyeg, takaró, átvető, paplan, vászonáru,

stb. cikkeink hihetetlen olcsó árai:

Torockzó Bouclé szőnyeg 300x200	P 34.—	Strapa csíkos pamlagátvető	P 5.95
Marhaször Bouclé szőnyeg 300x200	P 60.—	Modern szőtes pamlagátvető	P 13.50
Gyapju Bouclé szőnyeg 300x200	P 72.—	Perzsamintás pamlagátvető	P 15.50
J. Velour rojtos szőnyeg 300x200	P 73.—	Selyemfenyű mokett pamlagátvető	P 37.—
Gyapju Axminster szőnyeg 300x200	P 125.—	Intézeti kétoldalas cloth-paplan	P 12.50
Spárpa futó 90 cm P 2.40,	65 cm P 1.60	Intézeti flaneltakaró	P 6.50
Bouclé II. futó 90 cm P 4.40,	65 cm P 3.40	Intézeti gyapjutakaró	P 14.50
Kókusz futó 90 cm 5.60,	60 cm piros P 3.80	Intézeti 3-részes matrac	P 11.50

Magyarperzsa, torontáli és minden létező minőségű nagyszőnyegeket, ágyelők, összekötők és futószőnyegeket, paplanokat, matracokat, pamlagátvetőket, takarókat, valamint mindennemű vászon- és frottírúkat meglepő olcsó árakban!

GRÜNFELD TESTVÉREK, V, Bálvány-u. 8

Nemzetközi versenyen díjat nyert
PARÓKÁINK
társaságban is sikert aratnak, mert
OLCSÓK, SZÉPEK, KÖNNYŰK
— Mérték szerint készülnek —

Q U I N T
hölgyfodrász
VII., RÁKÓCZI-U 40.
(Corvinnal szemben)
Telefon: 131-035.

És így számolt a főpap...

Reb Mordeche Alistál — így hitták, mert Alistárról származott — Dunaszerdahelyen, az én pátriában, melámed volt. Vagyis földhözragadt, szükölködő ember volt; rotschildi vagyonnal csak nem jött volna Szerdahelyre melámednek. Oktatónak nagyon szigorú és alapos volt, megkóstoltatta pipaszárát én velem is, de nemcsak ezért szerették a községben az apák, hanem azért is, mert embernek nagyon jóízű volt. Okos és ötletes, kedélyes és élvezetes ember.

Mikor megnősült és meginterpellálták az embereket: fiút szeretne inkább, vagy leányt: reb Mordeche meggyőződéssel felelt: — leányt. Mert ha megöregszem, a leánymnál csak ellakhatok, de a fiamnál? ... hümm, mit lehessen tudni? Hátha urí dáma lesz a menyem, aki nem látja szívesen az apósát? De a leányomért már jót állok, hogy szívesen fog látni az ura is. Csakugyan lánya lett s reb Mordeche: Chavenak nevezte. — Miért Chavenak? — kérdezték. — Mert ez az első női név Berésisben.

Második gyermeke is leány volt s reb Mordeche ezt Sifrónak nevezte. — Miért Sifrónak? — kérdezték másodszer is. — Mert ez az első női név Semoszan.

— De a harmadik gyerek csak fiú lesz? — Ha a Legfelsőbb úgy akarja, akkor fiú lesz.

De a harmadik gyerek is leány lett s reb Mordeche most már következetes maradt magához. Berésis és Semosz után Vájikro következik a Tórában és ahban az első női név: Slajmisz. A harmadik leány tehát Slajmisz lett.

Már mosolygott rajta a hitközség, de reb Mordeche ha már át mondott, mondtott bét is. A negyedik gyereknek — megint leány lett — a Mirjam nevet adta, mert Bámidborban ez a legelső női név.

— Berésis, Semosz, Vájikro, Bamidbor, — nevetélt rá reb Mordeche a négy leányra; — ötödik már nem lesz, nem is lehet.

— Már miért ne lehetne, reb Mordeche? — Jaj, de nagy ámhórec maga, kedves barátom. Hát nem tudja, hogy egész Devórimban egyetlenegy, de egyetlenegy női név nincs? Honnan vennék hát nevet a leánymnak?

Nem is lett ötödik leánya, de a négy, ami volt, ugyancsak sok gyönyörűségét szerezte. Egyik szebb volt, mint a másik, egyik okosabb és kedvesebb, mint a másik s mikor eljárt az idő, reb Mordeche s valaki tréfásan kérdezte: — hány leánya van, mondja? — ő még tréfásabban így válaszolt:

— V'kach hójú majne, — mondta — és így számolt a főpap: áchász, áchász veáchász, áchász ústájim, áchász vesólajs, áchász veárbá. Egy és még egy, az kettő és még egy, az három és még egy, az négy. Négy leányom van, P'ten tartsa meg őket nekem százhusz évig.

Nőttek és nagybodtak a lányok, de jóllehet szépek voltak és okosak, mégsem kaptak utánuk az ifjak. Mert reb Mordeche földhözragadt szegény ember volt, aki nem adhatott leányaival hozományt. És Chave már huszonkétéves volt s a legfiatalabb, Mirjam is már tizenhét múlt.

Jajmkipür napján történt, mikor a Múszaf-imát recitálta a kántor.

Reb Mordeche persze hogy a templomban ült; az álmoság ellen — mert, hogy egész éjszaka ébren volt — birsalmával küzködött és tubákkal, de gondolatai elmen már nem kiűzhető sem ezzel, sem azzal. Gondolatai olykor leányaihoz szálltak s mikor elrecitálta a kántor a beszhamikdosban történt áldozások sorrendjét, hogy így számolt volt a főpap: áchász, áchász veáchász, reb Mordeche akaratlanul is sóhajtott:

— Ribajnai sel ajlom, — panaszkodott szeliden — mikor mondják már én rám is, hogy így adtam férjhez leányaimat: áchász, áchász veáchász, áchász ústájim, áchász vesólajs?

Pillanatra-kettőre elbóbiskolt s ekkor azzal álmodott reb Mordeche, hogy beszél hozzá valaki. Te, reb Mordeche, hallotta álomban, minden jó zsidó háza: beszhamikdos. S el ne felejtőd, reb Mordeche, hogy a beszhamikdosba az áldozatok mindig kívülről kerültek, mindig kívülről.

— Az áldozatok! — riadt fel reb Mordeche, azután jóízűen befelé mosolygott. — Minden jó zsidó háza: beszhamikdos? És az áldozatok kívülről kerülnek?! Tudom, már tudom, hogy ez mit jelent.

Beköszöntött a Szükkajsz és Chajlmajédkor felzónázott Pozsonyba, ahol rövid utánjárással segédet rekvirált. Segédet a chéderjébe. Némely vidéken ezt Belfernek hívják, ami a német Behelferből származik, de Pozsonyban és Szerdahelyen csak kisegítő melámed a neve.

Ez a kisegítő melámed, aki 25 éves bócher volt, hamar megkérdezte tőle:

— Mennyi hozományt ad a lányával, reb Mordeche?

— Hozományt? Pénzt nem adok, mert nincs. De adok vele husz darab tanítványt s az első gyerek születéséig kosztot is.

A segédnek felragyogott a szeme. — Husz darab tanítvány, havi negyven forint önálló kereset: ez többet ér, mint ötszáz forint hozomány!

Mit keritsék nagy feneket a dolognak? Már Chanuka hetében azt mondhatta reb Mordeche: — Áchász! Férjhez adta az első. Chavet.

— Az áldozatok kívülről kerülnek, — ezt megjegyezte magának reb Mordeche s pár hónappal később Komáromba ment le, hogy szétnézzen. Nem volt ott valami különös dolga, de hát: az áldozatok kívülről kerülnek.

Az orth. vendéglőben, ahol megebédelt, szóba állt az ételhordó fiúval. 23—24 éves, bócherformájú, jóképű fiú volt.

— A vendéglős fia maga? — kérdezte. — Bár volnék, — felelte a fiú. — De nem vagyok, csak mint alkalmazott szolgállok.

— Mondok magának valamit, — indítványozta reb Mordeche a fiúnak. — Jöjjön Szerdahelyre s nyisson ott vendéglőt. Szerdahelyen még nincs kóser vendéglő; olyan keresete lesz, hogy csoda.

— Aztán magam süssek-főzök, reb Mordeche?

— Azt nem mondom. De a feleségem, P'ten tartsa meg, remekbe főz; társulhat vele s meglátja, hogy jól jár.

A vendéglő nagyszerűen bevált. Reb Mordechenének a főzésben persze leánya segédkezett, a szép Sifro és mit szaporítam itt is a szót, mire tél lett és itt a Chámisószor, azt mondhatta reb Mordeche: — Áchász veáchász ... stájim. Férjnél volt a második is, a Sifro.

A harmadik leánynak úgy fogott férjet — ezt is csak kívülről, persze — hogy

meghalván a szerdahelyi sámesz, latba vetette befolyását a községben. Várjanak betöltésével az állásnak, míg a harmadik leányának férje lesz.

— Ha elveszi a lányomat, — mondta egy érsekújvári fiúnak — maga lesz a szerdahelyi sámesz s egész életére lesz kenyere és lakása.

A hitközségi elnök is jó embere volt reb Mordechenak; summa summarum: ros chódos cheván napján boldogan számolhatta reb Mordeche: — Áchász veáchász, áchász ústájim, áchász vesólajs. — Slajmisz, a harmadik is, asszony lett.

A negyedik leánynak, Mirjammal, kész regénye volt. Ez igazán gyönyörű szép teremtés volt s egy napon, nem tudom már miért, Pozsonyba ment vele az atyja. S ahogy leszállt az „Arany mérő” előtt a szekérről és felfelé ment Mirjammal a városba, észre sem vette reb Mordeche, hogy egy rendőr nagyon gyanusan nézi.

Hosszszakállú zsidó, szegényesen öltözött ember, — gondolta a rend dérek Sre — és mellette ilyen csodaszép fiatal leány! Hátha leánykereskedő ez az atyafi? ... kisérjük be. — És rá is tette vállára a kezét.

— Jöjjön velem a kapitányságra, barátom. Persze, hogy a kisasszonnyal együtt.

Elképzelhetjük az ijedséget, ami a jámbor reb Mordeche szívébe szállt.

Egyik ismerőse, aki meglátta, hogy viszi be lányostul a rendőr, hamar doktor Zipserhez rohant, aki kezdő kis fiskális volt Pozsonyban s munka nélkül tengette életét.

— Jöjjön hamar, Herr Dakter és szabadítsa ki reb Mordeche Alistált.

Ami a fiskálisnak a legrövidebben sikerült is. Tanu volt tíz is, hogy reb

Mordeche: reb Mordeche, nem leánykupeos s hogy édes lánya az a lány, aki vele van.

Honorárium? Doktor Zipser úr jó ember volt. — Lesém somájim tettem, — mondta — hát csak tartsa meg a pénzét, reb Mordeche.

Aki ezek után kikérdezvén az ügyvédet és megtudván tőle, hogy bizony nincs dolga, Dunaszerdahelyt ajánlotta, mint székhelyet.

— Szerdahelyen, — mondta reb Mordeche, — párszáz zsidó lakik s mind seftel. S mind pörösködik egymással, doktor úr. Két ember között egy üzletből három pör is keletkezik, ha nem még több. Hálás leszek neked, doktor úr, ha Szerdahelyre jön ügyvédnek, meglátja.

Doktor Zipser el is ment Szerdahelyre ügyvédnek és legközelebbi Lagboajmerkor reb Mordeche be is fejezhette a számolást. — Áchász veárbá ... férjhez adta a negyediket is, Mirjamot. Doktor Zipsernek önagsága lett belőle.

— Jó az P'ten, — nevetélt reb Mordeche. S az áldozatok a beszhamikdosba csakugyan kívülről kerültek. S ilyen szisztéma mellett férjhez adhatott volna még több leányt is. Akiknek persze már Jósua vagy a Birák könyvéből kellett volna, hogy neveket válasszon.

Csermely Gyula.

Zsidó humor

Egy házasságközvetítő partit ajánl egy fiatalembernek.

— Nagyon finom urileány, — mondja — csak nincs pénze.

— Nem baj — feleli a fiatal úr.

— De van ám egy kis bibije még, nagyot hall a félfülére.

— Nem baj.

— S még egy icike-picike hibája is van: rosszul lát a félszemére.

— Annyi baj legyen!

— Hátha már ennyire vagyunk, meg kell vallanom, egy kicsit sántít is.

— Az se baj!

— S legvégül egy aprócska szépséghibája is van, egy csöppet pupos is ...

— Nem baj!

A sadchen értetlenül néz a fiatalemberre:

— Furcsa! Miért mondja mindenre, hogy „nem baj”!

— Hát mi baj volna? Hiszen nem veszem el ...

*

Egy amerikai zsidólap a következőképpen jellemzi az amerikai bennszülött amhórec tudatlanságát. Beszélget egy yankee-zsidó egy nem-zsidóval és azt mondja: Nehéz zsidónak lenni: Nekünk van egy ünnepeink, Szukkothnak hívják, ekkor nem szabad enni chómecot. Az első nap böjtölnek és szlicheszt mondanak, este meg hosánót vernek botokkal és Há-

mánt kiáltanak, mindenki épít magának sábrat az udvarán és ott kell meginni a négy pohár bort, ivás közben verik a mellüket és osannüt gyónnak, aztán gyertyát gyújtanak, az első este egyet, utána minden este eggyel többet. A másodikkal nap a folyóhoz mennek vagy tóhoz eszroggal és lülovval és kiüritik zsebeit a vízbe és azt mondják, hogy ezzel a bűnüket dobták bele ...

*

A szegény lány azt mondja a völegényének:

— Drága Jánkele, úgy szeretlek, hogy kenyérem-vízem is elélek, csak a tied lehessenek ... Ha te is beérned velem, nyomtan egybekelhetnénk.

— Hogy bérem-e — feleli Jánkele — de memzire! ... Tőlem akár holnap is meg lehet az esküvő, vagy akár ma is... Csak egy kikötésem van; te szerzed meg a kenyeret, a vizről majd én gondoskodom.

*

Egy szegény zsidó hasztalan keresett valami foglalkozást az idegen városban. Végre mentő ötlete támadt: kiplakatirozta, hogy a folyón kifeszített kötélén át fog a magasban sétálni. Belépőjé személyenként öt kopek.

A látványosságra összecődült a zsidóság apraja-nagyja. A magasban ki volt feszítve a kötél, a szegény zsidó pedig készült a veszedelmes, nyaktörő produkcióra.

Visszafojtott lélekzettel várja mindenki a mutatványt, amikor a szegény kötéláncos megszólal:

— Uraim! Tudjátok meg, hogy nem vagyok kötéláncos és ha rálépek a kötélre, biztos, hogy a vízbe pottyanak és megfulladok. Ha azt akarjátok, hogy a ti rongyot kopekért egy zsidó megfulladjon, akkor nekivágok ...

De persze azért megkapta a honoráriumát ...

Kedves vendégeinknek, rokonainknak és ismerőseinknek boldog üzeneteket kívánunk.

Schreiber penzió, Stary-Smokovec

SZÖRME SZÜKSÉGLETÉT SZERN SZÜCS SZALONJÁBAN ZEREEZE BE

Esküvőkre belépők kölcsönzése! Szombaton zárva.

BUDAPEST

DOROTTYA UTCA 9.A
TELEFON : 187-151.

Rendelések, átalakítások, prémezések, legfinomabb minőség és kivitelben.

MEGLEPŐ UJTÁS!

Piechnik és Mechl

IV., Váci-utca 18.

A paróka már nem öregít, mert a legújabb modellek csinosak és fiatalosak. Csakis natur hullámos hajból a cég titkos eljárása szerint tökéletesen fejhez simuló hártavékony széllel készítve.

ELEGÁNS!

FIATALOS!

HIREK NAPTÁR

Sabbosz Haazinü, Tisri 13
Gyertyagyújtás 4.55, szombat kim. 5.55

— **Vasárnap: Erev Szükkausz** —
Hétfő-kedd: א'י ד'סו'יח
beköszöntése (Bpest): 4.55
„ kimenetele „ 5.50
Szerda, csüt., péntek: Chajl-hamajéd

Sabbosz Chajl-hamajéd, Kajhelesz
Gyertyagyújtás 4.40, szombat kim. 5.40
Vasárnap: Hajsánó-rabbo

Hétfő-kedd: שמיני עצי' וישמח חורה
— Hétfőn mazkir és gesem bencsolás —
„ beköszöntése (Bpest): 4.40
„ kimenetele „ 5.35

Sabbosz Berésisz, Tisri 27, Borch-nafsi
— Rajs-chajdes bencsolás —
Gyertyagyújtás 4.25, szombat kim. 5.25

A **טו'יח** alkalmából kedves olvasóinknak **טו'יח**-t kívánunk.

Lapunk legközelebbi száma **א'יח** október 24-én, **hétfőn** jelenik meg.

— **Izraelita vallású katonák ünnepi szolgálatmentessége** biztosítva van az 1644/1933. sz. honvédelmi rendeletben. *Szülekeusz* ünnepére vonatkozóan a rendelet az első és utolsó két napra, valamint Hajsánó Rabbóra írja elő a szolgálatmentességet.

— **Az osztrák zsidó kivándorlás.** A bécsi hitközség ezideig mintegy 9000 személyt segített hozzá a kivándorláshoz és látott el a szükséges költségekkel. Beérkezett hírek szerint a Bécsben lakott szadagorai Rebbe *R. Avrohom Jákaiv Friedmann* a Szentföldre emigrált, ugyancsak a mattersdorfi dájon is, a pápai származású *R. Jiszroel Tauszig*, aki kiváló hunfalvi tanítvány volt. A czéhemi és mattersdorfi főrabbi az Egyesült Államokbeli Brooklyn-ban kaptak rabbiállásokat 600–700 tagú vallásos hitközségekben. A londoni Aguda kieszközölte 50 bécsi, ill. burgenlandi jesivabócher beutazását Londonba, ahol az agudista „Keren Hatóra” által vezetett „Ajr Jiszroel” jesivában tanulnak, eltartásukról is gondoskodva van, Amerikába 25 bócher kapott beutazási engedélyt.

— **Kevés zsidó, sok baj.** A világ még mindig nem tud napirendre térni az olaszországi antiszemita mozgalom felett, amelyre semmi ok nem volt, hisz a kevés számú olasz zsidóság igen kis sze-

repet játszott az olaszországi életben. Így például Florenznek 350.000 lakosa van, azok között 30 zsidó üzlet tulajdonos, 64 kereskedelmi alkalmazott; az ügyvédek száma 960, közöttük 51 zsidó.

— **Beregszász...** Ilyen cím alatt hoztunk augusztus 5-i számunkban autentikus közleményt a beregszászi hitközség állapotáról és beszámoltunk arról is, hogy miután az anyahitközségből kivált és annak idején kongresszusi név alatt megalakult új hitközség főrabbit választott és installált, Zucker rabbi mintegy 25 taggal újból belépett az anyahitközségbe. Közlésünkkel kapcsolatban, Zucker rabbihoz közelálló körökből a köv. megállapítások közzétételét kéri: „Zucker rabbi sohasem lépett be az új hitközségbe, annak főrabbi állására felajánlott jelöltetését nem vállalta és az egész idő alatt a semlegesség álláspontjára helyezkedett. Az idők folyamán felmerült bizonyos okok miatt a munkácsi bész din frásbellel elismerte Zucker rabbi azon jogát, hogy az orth. anyahitközséggel megegyezést létesítsen, továbbá elismerte az anyahitközség din

tajró szerinti orth. jellegét. Miután az eddig az illetékes orth. irodához nem csatlakozott anyahitközségnek az orth. szervezetbe való bekapcsolódása biztosítva van, Zucker rabbi az anyahitközséggel meg is egyezett.”

— **Szentföldi hírek.** Londoni jelentés szerint a palesztinai kormány a legtöbb helyen elmozdította az arab rendőröket és rendőrsztruktúrákat és helyükbe zsidó rendőröket állított. Ma már Jaffában is zsidó rendőrség tartja fenn a rendet. Ugyanekkor 5000 főnyi zsidó hadtest alakult a palesztinai angol haderők fennhatósága alatt; a zsidó katonák zsoldja havi 7 font. — A „Jewish Agency” bevándorlási osztálya felhívta az összes Palesztina-hivatalokat, hogy sürgősen gyűjtsék össze a palesztinai kivándorlásra jelentkezők adatait és iratait.

— **A bpesti Tiferesz Bachurim-tól** kapjuk a köv. sorokat: „Az orthodox fiatalok egyszisztenciaalapításának kérdése mindig nehéz gondokat okozott közvéleményünknek, a zsidóság életlehetőségeit megszorító törvények azonban egyenesen válságossá tették fiatalágunk helyzetét. Tanácskozások folynak állandóan, tervezetek úsznak a levegőben, de konkrét formát egyelőre még nem öltöttek. Azonban fokozott örömmel számolhatunk róla, hogy egy csoport lelkes ember *dr. Friedmann Izidor* kezdeményezése nyomán csöndes előkészítő munka után a cselekedetek terére lépett. Az akció alap gondolata, hogy azoknak, akiket a mai vihar némileg védett helyzetben talált, kötelességüknek kell érezniük, akár eleve vágó áldozatokat is hozni a leg súlyosabban érintettek, az ifjúság érdekében. Az akció vezetősége a pesti orthodoxia jobb vagyoni viszonyok között élő rétegeihez fordult, s havi hozzájárulások vállalását kérte, egy az ifjúság felsegítését szolgáló alap javára. Örvedetesen a felszólítottak mindegyike teljesen átértette a helyzet komolyságát, a kitűzött cél életbevágó jelentőségét. Az akció folyik tovább s bizonyosra vesszük, hogy bárkihez is forduljon a továbbiak során az akció vezetősége, ugyancsak kellő megértéssel és ügyszeretettel fogja felkarolni az ifjúság ügyét.”

NAGY SZERENCSE a lefolyt sorsjátéknál. A 400.000 pengős jutalmat, 15.000 pengős, 5.000 pengős és számos nagyobb nyereményt a **Weiss Béla és Társa**, Budapest, Wesselényi-u. 18. szerencsés vevői nyerték.

Weisz Mendel
nél a סוכה-
ban is csak
1.50
a
4 fogásos
orth. כשר
menü
VII. Wesselényi-u. 18
(Kazinczy-utca sarok)
Telefon: 1-442-75
Cimre ügyeljen

Értesítem igen tisztelt vevőimet, hogy a vasárnapokra eső ünnepelőtti napokon (Erev Jajmtajv) a kiszolgálás csak délelőtti lehetséges. Ennél fogva kérem a rendeléseket idejekorán leadni. שו'יח

WEISZ MÓR
orthodox kóser keksz, kétszersült, és süteménygyára. Budapest, VII. Dob-utca 2. Telefon: 142-365

— **Rajshasónó és Jajmkipur Budapest.** Nagy áhitattal ülte meg a főváros kétszázszáznyi zsidósága az elmúlt szent napokat. Az összes templomok és alkalmi imaházak zsúfolásig megteltek hívőkkel. Rajshasónó első napján az éppen akkor megtartott légvédelmi gyakorlat miatt elmaradt a szokásos dunaparti korzózás *taslich* alkalmából, egyébként azonban nem változott a főváros ilyenkor megszokott képe a zárt üzletekkel, Jajmkipurkor szinte teljes ünnepi csend honolt a főbb útvonalakon is, a templomok tömve, a kávéházak üresek voltak. — A vidék egy-két helyén az ünnepek között nyilasok rendezvésekkel próbálkoztak, a hatóság közbelépése azonban csakhamar leszerelte a rendbontókat.

— **A Pídjön Nefes-akció,** amint már mult számunkban jelentettük, szép eredményre tekinthet vissza az egész országban. Különös sikerrel járt az akció Budapestben, ahol óbudai Freudiger Ábrahám hitk. elnök mellett nagy ügyszeretettel fáradozott annak érdekében *Stern* Herman titkár, aki egyébként az egész hitközség adminisztrációját dicséretes munkakészséggel vezeti.

— **A likvidált rajkai hajó** menekültjeiről beszámoltunk mult számunkban. A transzport egyik része jelenleg már a Szentföldön van, a másik fele még Budapestben tartózkodik és a Pesti Izr. Hitközség vendégei a Szabolcs-u. 39. sz. házban, ahol az orth. kosztra reflektálókat az Orth. Központi Iroda látja el. Utóbbiak között van *Schapiro* köpesényi sajtó, aki Rajshasónó és Jajmkipurkor külön minjont rendezett.

MODERN GYERMEKKOCSIK
nagy választékban: **Friedmann Lázár, Bpest, VIII. Dobozi-u. 7.**
Telefon: 135-571.

A karcsuság titka
EHRENTÁLNÉ (Geczovits Renée)
füzőszalon, Dohány-u. 39.
Telefon: 140-264.

— **A manchesteri nagytemplomban** előimádkozott az ünnepek előtt egy szombaton Friedländer László főkántor Debrecenből, nagy hatást keltve.

x **Apró jelentéktelen dolgokra** is sokat költ az ember! Ezért nem tanácsos a szerencsés alkalmat, a véletlen esélyét, a váratlan meggazdagodás lehetőségét elszalasztani. Egy kis összeggel ajánlatos mindenkinek a szerencsésjátékot m. kir. osztálysorsjátékon megkísérelni. Az új sorsjáték október 15-én kezdődik, tehát rendeljen minél előbb egy sorsjegyet bármelyik főárusítónál. Minden egyes sorsjegynek egyenlő az ára és nyerési esélye.

— **R. Áron Blumenfeld z. i. családja számára** újabban a köv. összeget vettük: Mayer Béla és Gerendás Mózes Fehérgyarmat (gyűjtés) 14.80. **A már kimutatott összegekkel együtt eddigi gyűjtésünk F. 377.40.** Kérjük hűveinket a gyűjtés szíves folytatására.

— **A s'chitó körül.** A főváros közéleti bizottsága *Reisz* bizottsági tag indítványát egyhangulag elfogadta, miszerint a főváros sürgesse meg a földmívelésügyi minisztériumban a rituális metszés eltiltásának revízióját, amiattal a húsfogyasztás — úgy mond — lényegesen emelkednék és ami a hazai állattenyésztésnek jó szolgálatot tenne. Amennyiben a főváros közgyűlése, ill. a polgármester az ügyet magáévá teszi, akkor kilátás van a kérdés megoldására.

— **A szudétavidék zsidósága.** Már mult számunkban megírtuk, hogy ezen vidék 20–25 ezer főnyi zsidósága csaknem teljesen elhagyta régi lakóhelyét. Prága 150 szállodája teljesen megtelt szudétavidéki zsidókkal.

— **Haláleset.** Bonyhádon Czajm Gedal-jókor temették nagy részvét mellett, *hakofo*-szertartással *Pollák Izrael* talmudtudóst. A megdicsőült méltó fia volt R. Majse Pollák és unokája R. Zekl Pollák bonyhádi gaonoknak. Makón lakott és Budapestben hunyt el kórházi kezelés közben Rajshasonókor. Heszpedet tartottak felette: Pressburger Áron főrabbi, Pollák Ábrahám rabbi (az elhunytak öccse), Krausz Salamon hitk. elnök; a makóiak nevében Fein Adolf búcsúztatta. **הנפטר**

— **A győri Tiferesz Bachurim** új tisztikara: Grünwald Mózes elnök, Grünwald Alfréd alelnök, Koppel Dezső pénztáros, Weisz Jenő ellenőr, Schlesinger József titkár, Weisz Herman és Kiszner Henrik gondnok. Választmány: Spitzer Károly, Grosz József.

— **Jajmkipur a budapesti tőzsdén.** Évtizedes gyakorattal szakítva, az idei Jajmkipurkor nyitva tartott a budapesti áru- és értéktőzsde, mely azonban táton-gott az ürességtől. Az értéktőzsdén 91 részvény közül mindössze egy-néhányban volt kötés, ez is csupán *névleges*, az áru-tőzsdén pedig egyes kategóriákban egyáltalán nem került sor kötésre.

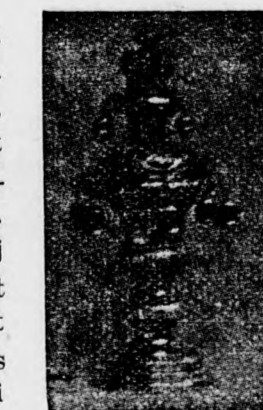
— **Az ünnepek Bécsben és Berlinben.** A Zsidó Távirati Iroda jelentése szerint a Rajshasónó és Jajmkipur zavartalanul folyt le Bécsben. A templomokban összegyűlt zsidókat megkérték, hogy halkan imádkozzanak, nehogy magukra vonják a közfigyelmet. — A német birodalmi fővárosban is zavarok nélkül zajlottak le a félelmetes ünnepek és i'tentiszteletei. A zsinagógák zsúfolásig tömve voltak.

— **Talmudi enciklopédia.** Nagy érdeklődéssel kísérte a talmudikus tudományokban jártas közönség *Wachsman* Ábrahám újpesti rabbi „*Hanajszen Bajom Derech*” c. művének most egy éve megjelent első kötetét. A mű, nevéhez méltóan, valóságos „útmutató” a talmudirodalom tengerén, amennyiben a keresett talmudi, midrasi, sulchon-örüchbeli stb. tételt pillanatok alatt meg lehet találni, ha az ember a tételnek egy jellemző szavára emlékszik. A mű *alef-bész* sorrendben van összeállítva és 22 kötetből áll. Most hagyta el a sajtót a második kötet, melyet 5 pengő előzetes beküldése ellenében franco küld a tudós szerző. (Cím: Wachsman Ábrahám rabbi, Újpest, Árpád-utca 48.)

ELKÉSZÜLT EREDETI SZÖRMEMODELL-
JEIM bemutatását elkezdtem.
PHILIP SZÜCS
Budapest, Szent István-körút 23.
Telefon: 125-028. Szombattartó cég.

„**BARBIE**” késnélküli borotválópor
minőségben utóíérhetetlen
BARBIE VEGYPARI VÁLLALAT, Budapest, Király-u. 30. Tel.: 119-564.

Hajszálak végleges kiirtása villannyal, szépségápolás, szemölcsirtás:
Pollák Sarolta kozmetikus. Andrássy-út 32
Miracle szépségápoló szerek, *Miracle* szőrtelenítő (házi kezelésre) szétküldése utasítással. Tanítványkiképzés.

Első forrásból vásároljon
ezüst tórafelszerelést,
gyertyatartót, arany, ezüst és
brilliáns ékszereket, órákat

Heiden Leó
ékszerésznél

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.
Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-381-10

Jesivákat Támogató Egyesület „Tomché Jesivosz” Győr

— Cselekszámlaszám: 40.530 —

*Salgótarján eddig befolyt 84.54.
Sárrétudvari 15.52.
Sárospatak Tif. Bach. 6.30.
Sárvár 108.58.
Soltvadkert 227.
Sátoraljaújhely orth.: templom 63,
Bész hamidros 66, Szandekoesz Egly. 11,
össz. 140, Sátoraljaújhely szef. I. részl.
20, Wald imaház 2.50.*

*Sopron Rosenberg rabbi imaháza 18.
Szalonna: Kohn Jenő (Martonyi) 5,
Gertner Aladár 2, Gertner A. Fried-
mann Ö., Rosenber D. 1—1, Össz. 10 P.*

*Szarvas: König Mór 10, Majesz Lázár,
Rosenberg Gyula, Schlesinger Sámuel
5—5, Fekete Bernát, Kallus Soma,
Rosenberg Ignác, Schlesinger Jakab 3—3,
Blonder Salamon, Fekete Márton, Gott-
lieb Benő, Guttmann Henrik, Jakobovits
Simon, Krausz Béla, Sabel Lajos,
Schönwald Kálmán, Schwartz Jakab
2—2, Guttmann F., Schwartz Z. és fia
1.50—1.50, Andermann B., Blau M.,
Blonder J., Friedmann B., Gladius I.,
Gottlieb B. vendége, Katz A. S., Klein
Á., Krausz Á., Majbaum M., Rózsa L.,
Schlesinger A., Schlesinger J., Schlesin-
ger M., Schwartz M., Schwartz S., Wein-
berger H. 1—1, kisebb ad. 2.24. Össze-
sen 77.24.*

*Szatmárokörítő: Jungreis F. főrabbi
—50, Blau N., Klein F., Klein S., Roth
H., Weisz I. 1—1, kisebb ad. 10.50. Össz.
16.*

*Szedres: Müller Béla 2.50, Beck Béla,
Müller L. 2—2, Polacsek V., Winkler
L. 1.50 1.50, Donáth S. 1.20, Beck D.,
Brack S., Löwy M., Singer Zs., Tauszig
I. 1—1, kisebb ad. 2.90. Összesen 20.10*

*Szeghalom: Schwartz Vilmos és fia
3.50, Friedmann Jónás és fia 3, Schwartz
Ernő és fia 2.50, Ginstler Jenő, Dr.
Werner Elemér 2—2, Deutsch I. és M.
1.50, Steiner S. és fia 1.20, id. Altmann
I., Altmann I. ifj., Braun G., Farkas S.,
Friedmann I. (H. böszörmény), Dr. Kiss
S., Kohn M., Pláner és Kovács, Römer
L., Schillinger A., Stepler B., Wallen-
stein L., Weinberger A. 1—1, kisebb ad.
6. Összesen 34.70.*

*Székesfehérvár orth.: Heinrich Ármin
főrabbi 5.50, Krausz Samu, Ney Géza
10—10, Fleischmann Géza, Geröfi Ármin,
Geröfi Sándor, Heinrich Sándor, Keller
Viktor, Krausz Jenő, Krausz Miksa,
Schwartz Mór, Spitzer Lajos, Strausz
Miksa, Varga Herman 5—5, Neumann
Sámuel, Reich Dezső, Salamon M., Sala-
mon mérnök, Schmelzer Adolf, Takács
Mór 3—3, Deutsch Ignác, Ripp József,
Schwartz Herman, Stern Lajos, Stern
Lipót, Weinberger Dezső, N. N. 2—2,
Hirsch Z. M. 1.50, Berkovits N., Fellner*

*J., Fried G., Heinrich L., Heinrich S.,
Láng M., Paskusz L., Reichard M.,
Singer F., Steier I., Stern L. rokona 1—1,
kisebb ad. 10.04. Összesen 135.04.*

*Szendrő: Rosenfeld Ferenc főrabbi 1,
Groszmann Jenő 5, Preszler Miksa 4,
Altmann N. (vendég), Brünn Lajos,
Brünn Vilmos, Gottlieb Jakab, Grosz-
mann M. (Sajószöged) 3—3, Adler Vil-
mos, Blumberger József, Fried Jenő,
Friedmann Ferenc, Friedmann Péter,
Glück Ernő, Salzman Miksa, Schwartz
Mór, Dr. Sándor Zoltán 2—2, Drexler
G. 1.50, Adler S., Dr. Dénes Zs., Drexler
Zs., Einhorn I., Friedmann I., Glück A.,
Krauszmann A., Reichmann H., Reich-
mann S., Riesner I., Spiegel A., Spiegel
Ö., Ungár Z., Weisz Á., Weisz M. 1—1,
kisebb ad. 5. Összesen 64.50.*

*Szin: Braun Sámuel 6, Rabin Sándor
5, Herskovits Béla, Liszauer Dezső 3—3,
Schäffer Dezső 2.24, Dr. Klein Ernő,
Klein Henrik, Roth Adolf, Weiszberger
Miksa 2—2, Eisdörfer D., Herskovits L.
1.50—1.50, Eisdörfer E., Eisdörfer I.,
Lázár A., Rabin B., Rabin Gy., Weisz-
berger V. 1—1, kisebb ad. 1. Összesen
37.24.*

*Szabadzállás 42.62, Szabolcsbáka
12.78, Szamossályi 4.44, Szamosszeg 15,
Szatmáreke 8.50, Szécsény 20, Szentes
20, Szegi 12.82, Szerencs (hitk. 35, Bész-
hamidros 21.12) össz. 56.12, Szil 56.40,
Szilasbálás 8.90, Szirmabessenyő 10,
Szolnok (orth. 25, kongr. 5) össz 30,
Suhakállás 11.50.*

*Tab: Grosz Dávid rabbi 3, Löwy Sá-
muel 12.90, Ábrahám László 7.40, Singer
Ödön 6.90, Deutsch Elkán 5.50, Ullmann
Mihály 5.30, Kreisman Jakab 5.20, Ga-
landauer Manó, Herzog Izsó, Herzog
Testv., Singer Mór, Schlesinger József
5—5, Hoffmann Lipót, Hofbauer Béla
4—4, Blau Mayer, Goldberger Jakab,
Hoffmann Ignác, Kallus Manó, Krausz
Aladár, Nobl Manó, Rubinstein Pál (B.
gyarmat), Ullmann Henrik 3—3, Herzog
Dezső 2.64, Fingerhut József 2.60, Don-
nenberg Imre vendége, Reichmann Éliás
2.50—2.50, Rónai Albert 2.40, Donnen-
berg Imre 2.20, Landau Emil 2.10, Bloch
Artur, Bachrach Mór, Bachrach Ödön,
Kuttner Miksa, Kürschner Pál, Krausz
Henrik, Rosner Salamon, Wiener Ferenc
2—2, Klein M., Wiener J. 1.60—1.60,
Weisz Jakab, Weisz Jenő, 1.50—1.50,
Friedmann J. 1.40, Braun L., Breuer Gy.,
Bruck Zs., Deutsch Gy., Frankfurter Gy.,
Friedenthal S., Feldmann H., Dr. Guth
L. (Bpest), Hoffmann J., Josefovits M.,
Herzog Miksa, Herzog S., Kuttner Mór,
Kürschner Imre, Knöpfler Á., Kohn F.,
Neumann J., Schwartz J. 1—1, kisebb
ad. 4.20. Összesen 165.94.*

*Tarpa: Dr. Klein Béla 2.50, Klein Mór
3, Friedmann Á., Rosner E., Weiser J.
1.50—1.50, Berkovits J., Blau A., Blau
I., Friedmann M., Klein D., Klein J.,*

*Kassierer D., Rosenblüth L., Rosner S.
1—1, kisebb ad. 7.48. Összesen 25.48.*

*Téglás: Fülep Mór 18, Frenkel Á.,
Friedmann V., Glück E., Grünwald J.,
Mandel M., Roth S. 1—1, kisebb ad. 5.30
Összesen 29.30.*

*Tét: Szófer Jakab főrabbi 2, Donáth
Nathan 4.15, Sauer Lipót 3.60, Kugler
Emil 3, Sauer Jenő 2, Sauer B. 1.98, Frie-
bert I. 1.72, Poll M. 1.50, Ragendorfer
S. 1.40, Schnürmacher S. 1.28, Blau K.
1.22, Sauer K. 1.16, Deutsch D. 1.06,
Goldberger M., Poll E., Szoffer H. 1—1,
kisebb ad. 5.97. Összesen 35.04.*

*Tinnye: Alt Salamon 5, Alt Gyula 3,
Knöpfler M. 1.50, Knöpfler S. 1.20, Alt
I. 1, kisebb ad. 2.70. Összesen 14.40.*

*Tiszadada: Brizsk Jakab főrabbi 2,
Krausz Ede, Sáfár Dávid, Schwarz Nán-
dor, Schwarz Sámuel, Seelfreund Vilmos
3—3, Fried Endre, Friedmann Salamon,
Glückmann Sándor, Grosz Lajos, Hart-
stein Dezső, Hartstein Miklós, Katz Béla,
Kohn Sámuel, Kramer Sándor, Leichter
Ignác, Lindenfeld Menyhért, Ormai
Mihály 2—2, Adler I., Deutsch I., Fried
S., Grünwald S., Hartstein S., Klein I.,
Klein L., Leichter H., Leichter V., Schir-
mer L., özv. Weinberger M.-né, Welkovits
L., Weisz J., Zuckermann J. 1—1, kisebb
ad. 3.86. Összesen 58.86.*

*Tiszadob: Taub Mór 3, Fekete Dezső,
Lindenfeld Gyula, Lindenfeld Miksa
2—2, Schwartz G. 1.70, Krausz Gy. 1.50,
Büchler F. 1.20, Altmann I. (Miskolc),
Altmann J., Altmann L., Frank Z., Gold-
stein L., (Miskolc), Krausz E., Stark
H. 1—1, kisebb ad. 3.70. Összesen 24.10.*

*Tisztaigaz: Bermann S., Deutsch Z.,
Eckstein S., Rosenfeld L., Schreiber L.,
Steiner B. 1—1, kisebb ad. 1.50. Össze-
sen 7.50.*

*Tiszakeszi: Breuer Adolf, Weisz Saje
(T. tarján) 2—2, Groszberg J., Klein D.,
Kohn S. és fia 1.50—1.50, Groszberg Gy.,
Jámbor J., (T. tarján), Kleinmann M.,
Grünfeld H., Guthlon S., Weisz D., Weisz
M., Weisz V. 1—1. Összesen: 16.50.*

*Tiszaszalka: Korn Lajos 2.20, Grün-
feld N.-né 2, Ackermann V., Schwartz B.
1.50—1.50, Indig M., Grosz B., Rosen-
baum A., Schwartz M., Weil Zs 1—1, ki-
sebb ad. 1.20. Összesen: 13.40*

*Tiszaszöllös: Frisch Jakab (T. nána)
4.30, Braun Ármin 2, Sugár L. 1.85,
Hartmann P. 1.80, Neumann J. 1.60,
Kaltmann S. 1.35, Weinberger E. 1.20,
Fülöp D. —20. Összesen: 14.30.*

*Tótkomlós: Braun Hugó, Pintér Gyula,
Dr. Pintér Miksa 2—2, Altmann E.,
Kleinmann A., Schwartz Márton 1.50—
1.50, Schwartz Miklós 1.20, Glück S.,
Grosz H. 1—1, kisebb ad. 6.30 Össz. 20.—
Tamási 57.80, Tapolca 5, Tiszacséze
61.58, Tiszakarád 18, Tiszalök 15, Tiszal-
uc 16, Tiszazederkény 8.44, Tiszszent-
imre 46, Tolcsva 14.25, Törökbálint 14.50,
Tynkód 6.30. (Folyt. köv.)*

A „Remó” és a püspök

Történeti elbeszélés. Irta: Guttmann József Torna. 2.

A hitközségi elnök végre a kanonokhoz lép és kéri, miért másítja meg a szokást. — A kanonok azt válaszolja, hogy várja a rabbit és midőn megmutatják neki Reb Majset, roppant haragra gerjedt:

— Mit! — mondja — egy ilyen ifjú legyen a püspök által üdvözölve? Gúnyt üztök belőlünk!!... Jelenteni fogom a püspöknek és majd megtudják, mit jelent, a krakkói püspök-ből gúnyt üzni!

Az előjáróság kérlelni kezdte a kanonokot, ne vezessen be más szokásokat, mert — úgy mond — ez az ifjú nagyobb tudós mint sok öreg rabbi... ha a hitközség méltónak találta őt mint főrabbit megválasztani, akkor bizonyára méltó erre, különben a püspök maga is beleegyezését adta rá. De a kanonok nem hagyta magát megnyugtanni és visszahajtatott a püspökhöz... Az előjáróság úgy maradt, mintha leforrázták volna, ilyesmi még nem történt, a közönség roppant szégyelte magát a rabbi előtt és senki sem tudta mitévő legyen... Egyedül az ifjú rabbi nem törődött az egészsel semmit.

— Mit állunk mi itt? — kérdezte — Menjünk a templomba, majd én beszélek a püspökkel...

A rabbi szavai megnyugtatólag hatottak, ismét harsányan éljeneztek és a zene víg dalokat játszva, kísérték a rabbit a régi templomba, hol az installációs dróset megtartotta.

Ezalatt a kanonok a püspöknél jelentést tett, hogy a zsidók gúnyt üznek belőle, mert egy ifjút választottak meg rabbinak. A püspököt ez nagyon bántotta és elhatározta, hogy megbosszulja magát a zsidókon. „A zsidók megsértettek engem a rabbijuk által, — mondá — majd megmutatom nekik, mi az, a krakkói püspököt megsérteni...”

Régi szokás volt, hogy pár nappal az új rabbi megérkezése után, a püspök meghívta őt. Hatlovas hintáját szokta elküldeni érte és ilyenkor több magasrangú egyházi méltóság gyülekezett nála, akik barátságosan elszórakoztak az új rabbival és nagy tiszteletet tanúsítottak iránta. Ez alkalommal gondolta a püspök megbüntetni a zsidókat.

Midőn elérkezett a nap, amikor a püspök meghívta a rabbit, Krakkó zsidósága kíváncsian gyülekezett össze a gettó uccáin várva a dízhintót, de legnagyobb meglepetésükre egy közönséges szekér jött, 2 öreg lóval befogva. Pap sem jött ez alkalommal, csak egy egyszerű kocsi szállt le és zörgetett be ostarával a rabbi ablakán: „Hallod-e zsidó rabbi! Gyere, a püspök hív léged!” A zsidók megdöbbenéssel szemléltek a dolgot és várták, milyen magatartást fog a rabbi erre tanúsítani.

Rabbi Majse nem habozott sokáig. Kiüzente szolgájával a kocsinak, hogy Krakkó főrabbiának csak dízhintón illik utazni, amint az szokás és ha nem azt küldik érte, akkor nem megy el... A hitk. előjáróság erre nagyon megijedt, félték, hogy a püspök megsértődik és ebből baj származhatik. Kérlelték tehát a rabbit, ne nézzen most tekintélyére és utazzon el, hiszen látja, hogy a püspök haragszik, majd kiengeszteli őt és akkor minden jóra fordul. Reb Majse azonban megmagyarázta nekik, hogy itt nem az ő személyéről van szó, hanem a krakkói rabbi tekintélyéről, melyről nem mondhat le és addig, amíg nem küldik érte a parádés kocsit, nem megy. A szekér tehát visszafordult és elvitte a rabbi üzenetét a püspökhöz, aki roppant haragra gerjedt. De átlátva a dolgot, hogy itt emberé akadt és hogy csak okosan lehet vele bánni, elrendelte, hogy mégis küldjék el érte a dízhintót egy pap kíséretében, amit azután a zsidók meglegedetten vettek tudomásul. Reb Majse büszke öntudattal utazott el és alig vette figyelembe a kíséretre küldött papot. Midőn értesítették a rabbi érkezéséről a püspököt, ez szándékosan elhagyta szobáját és néhány pár pap maradt ott a rabbi fogadására. A szobában nagy, díszes székek álltak a magasrangú papok részére, a püspöknek viszont

az asztalfőn egy koronával díszített trónszék volt, míg a rabbi-nak egy egyszerű széket állítottak. Midőn reb Majse a szobába lépett, látta, hogy a püspök nincs ott, a pap üdvözlésére azt válaszolta, hogy ő nem hozzájuk, csak a püspökhöz jött és várni fog, amíg a püspök bejön... Az egyik pap rámutatott a székre, hogy foglaljon helyet, de reb Majse semmit sem szolt, hanem egyenesen a trónszékhez lépett, ráült... A papok csodálkozva nézték ezt és mentek jelteni a püspöknek, aki a szobába sietett és reb Majse mélyen meghajolva, üdvözölte őt szép, tiszta latinnyelvű beszéddel. A papok szinte bámészkodva hallgatták a gyönyörű beszédet, mert íme az ifjú rabbi jobban bírja a latint, mint akár ők... Midőn reb Majse befejezte beszédét, még hozzáfűzte: „Az én részemre itt egy közönséges széket jelöltek ki, de úgy véltem, hogy mint a püspöknek vendége, a legelső hely illet és ezért ültem ide...” A püspök alig tudott szóhoz jutni, annyira meglepte őt a rabbi beszéde és csak rövid idő múltán válaszolt neki, megköszönve a szép üdvözölést. De végül megjegyezte: „Igazán csodálkozom, miért választott a nagy krakkói hitközség rabbinak, ilyen fiatal embert?” A rabbi azt válaszolta, hogy a püspök elég garanciát láthat abban, ha a hitközség őt választotta meg rabbijának, amit bizonyára nem tettek volna meg, ha ő arra méltatlan volna. Az ifjú rabbi előkelő és finom fellépése igen kedvező benyomást tett a püspökre, belátta, hogy most előtte nem egy egyszerű ifjú áll, de egy nagytudású, tökéletes ember... Lassankint megnyugodott, de mégis bántotta, hogy egy ilyen ifjú rabbinak is megkövetelték azt a nagy tiszteletet, hogy a parádés kocsit küldje el érte... Így szolt tehát:

— Lehet hogy Te valóban méltó vagy a krakkói főrabbi méltóságára, először azonban magamnak is meg kell győződnöm róla. Ha tehát a legelső 3 érdekes és nagy bölcseséget igénylő din tóra előfordul nálad, értesíts engem és én eljövök meghallgatni az ítéleteket és ha majd azok megnyerik tetszésemet, akkor megbocsátok a zsidóknak...

Reb Majse Iszerles megígérte a püspöknek kérése teljesítését és nem is tartott sokáig, míg a rabbi bölcseségéről meggyőződhetett.

A krakkói hitközség akkoriban az ország legnagyobb hitközsége volt. Krakkóban többször évenként voltak nagy vásárok, melyekre sok ezer kereskedő látogatott el az ország minden részéből. Ily alkalommal persze sok vitás ügy fordult elő és a bízsádn terméi mindennap telve voltak peres felekkel.

Egyszer egy roppant érdekes ügy alkalmával a rabbi meghívta a püspököt a tárgyalásra. A püspök megérkezett a pontos időre és a rabbi maga elé vezette a pereskedő feleket. A felperes előadta, miszerint társával együtt utazott a vásárra ökröket vásárolni. Az úton, nem messze a várostól, leültek egy kút mellé megpihenni és ott átadott barátjának ezer forintot ökrök vásárlására, barátja azonban most az egészet letagadja. Mire az alperes: Egyetlen szó sem igaz az egészről, ő semmilyen kútról nem tud és még kevésbé az ezer forintról, az egész nem egyéb, mint kitalált mese. Mindketten készek állításukat esküvel alátámasztani. A püspök figyelemmel hallgatja a tárgyalást és kíváncsian várja a rabbi ítéletét. Mert ha mindketten készek esküt letenni, akkor ez valóban nehéz probléma, mert az egyik okvetlen kell, hogy hamisan esküdjön, tehát nehéz az igazságot kideríteni. A rabbi a vita alatt felismerte, hogy a felperesnek van igaza, követelése jogos, mert ő tényleg adott társának pénzt, de mivel tanu nincs, az alperes nyugodtan tagadja. Így szolt a felpereshez:

— Te íme határozottan állítod, hogy annál a kútnál ad-tad át neki a pénzt, tehát el kell fáradnod ahhoz a kúthoz és onnan egy pohárban vizet hoznod, ami által meg fogom állapíthatni, kinek van igaza.

Az illető átveszi a poharat és kész elmenni oda. A társa ellenben elfehéredik, mint a méz, de igyekszik félelmét palástolni, nehogy a rabbi észrevegye. A püspök viszont egyre csodálkozik, hogyan akarja a rabbi a vízből az igazságot kihalászni és kíváncsian várja az ügy további fejleményét... (Vége köv.)

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szöveges beiktatása 16. vasárnapon szedett betűkből 32 fillér. Állástkeresőknek 10. ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is.

Az Országos Tomché Jesivósz Egyesület, Győr, keres magyar levelezőt, böchür jóré somájm úbdál midajsz tajvajs. Héberül is levelezők előnyben. Sajátkezüleg írt pályázatok igény megjelölésével küldendők. *Tomché Jesivósz, Győr.*

Viktória Sajt ÖLBŐ

Lerakat: VII., Nyár-u. 34. Telefon: 145-104.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegízhatóbb vétel és eladási forrása **GESTETTER IMRE, Újpest, Hajnal-u. 11.** Budapesti telefon 495-119. Ékszertőszedetag.

ELADÓ BRILLIÁNS ékszerekért nagy árat fizetek. Mindennemű ékszer, óra jutányosan beszerezhető: **Streicher Béla, Teréz körút 31.** Telefon: 310-879. Szombaton zárva.

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készíti hullámított hajból; javítást, ondulálást olcsón vállal
HEISZ JENŐNÉ
paróka-készítő és női fodrász.
Budapest, VI. Vasváry Pál-u. 4.

Eredeti angol szövethajlónalosságok

Kazár Nándor

posztókereskedőnél V., Deák Ferenc-u. 4. — Szombaton zárva

SALGÓ-karamella vezet

SALGÓ

belőle enni élvezet. Csak egyszer kóstolja meg! Az egyedüli orth. kóser tej-karamella. Darabja 2 fillér. Mindenütt kapható.

Streng orthodoxer, Talmid-chochom

sucht vermögende SCHÖNE, JUNGE BASS TALMID-CHOCHOM, mejüchesses b'maalos, die ihm sowohl in jüdischkeit, wie auch in seinem Exportgeschäfte eine „Eser“ sein kann. (Schadchen verben.) Ausführliche Anträge mit Fotografie, befördert unterm „SKANDINAVIEN“ die Administration d. Blattes.

Függöny tisztításra is

Király gőzmosóda festő vegytisztító

VII. Király u. 15. (Holtó utca oldal) Tel: 131-335. VI. Dohány u. 5/b. Tel: 131-546. XII. Hajdu u. 12. Tel: 290-506.

Apró hirdetések

28 ÉVES önálló kereskedő 200.000 P vagyonnal, keres csakis orth. családból való fiatal leányt 100.000 P hozományval. Jelige: „Tefilló”.

MINDEN irodai munkában jártas nő, szombattartó állást keres. Jelige: „Gyakorlott”.

KERESEK 22 éves, fess, magas műveltséggel és 20.000 P hozományval rendelkező unokahúgom részére orth. fiatalembert, 8—10 éves felkészültséggel, biztos állásban vagy jólmenő üzlettel. Jelige: „Jajm hadin”.

Jeligés hirdetések feladójának címét diszkrécióban tartjuk.

TEXTILÜZLETEMBE kezdő fiatal szombattartó segédet felveszek. Revitz Sándor, Paks.

KIMONDOTTAN orth. leányt vagy özvegyasszonyt feleségül venne pár ezerrel, állásban levő volt böcher. Cím: Katz H., Bpest, Teleki-tér 5. V. 7.

BÓRSZAKMÁBAN jártas, 30 éves, jesivát végzett fiatalember benősülne. „5699” jelige.

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

DISZKRÉT sadchen csakis jobb orth. körökben a néhai makói gaon fia: Kornfeld A. Dávid, Bp. Kazinczy-u. 6a.

BÓCHEREK részére, *gemóre-tajszefesz, Sülchon Örúich és mászor* intenzív tanítására, jesivát nyitok. A növendékeknek kívánatra elsőrendű koszt- és kvártért is adok jutányosan. Szülők, kik gyermekeik *tachlészóra* súlyt helyeznek, forduljanak hozzám: Tisztelettel: *Sólem Halpert.* Cím: Halpert Salamon, Újpest, Klauzál-u. 16.

RABBIÁLLÁS 40 év óta fennálló állandó pesti imaházban november 1-re átadó. Jelige: „Háromezerért”.

BETŰSZEDŐ gépmester állást keres. Jelige: „Művezető”.

AZONNALRA keresek komoly, vallásos, volt böchert, ki héber és II. polgári tanítására vállalkozik. Fizetés megegyezés szerint. Wiedler Miksa fakereskedő, Jánk-Majtis.

JESIVÁT nyitok a köv. *zmanra*, olcsó, jó menzával. Tananyag: *Pszóchim, Ajrach Chájjim Hülchajsz Peszach, Jajre Déo Taarúvesz.* Szorgalmas böcherek azonnal jelezzék jövetelüket. Fisch Viktor főrabbi, Nyiradony.

FIATALOS! TERMÉSZETES! PARÓKÁK

POCK

egyike a legjobb hajmunkásoknak **POCK KÁROLY,** parókaspecialista. Budapest, VI., Andrassy-út 19.

מודעה רבה לאורייתא

שישינה הרמה של בניק אומיר הרני רבנדקין וואישצען שלישיא תפתח כדרבו כריה חשון בעיל עם המענוח כנית חדש בתכלית ההידור והויפובמחור נמוד. השיעורין שיעור משש מס יבמות שיעור עיון סניי דעדלית ריש יבמורה. שיעור טפל יומא פרק יו, תניך ישעי משנות קדשים, יודי הל תערובת. אויה הלי שבת. וכל מי שרוצה לחסות תחת על בניק אדמויר שלישיא יפנה אלוי על תוי דלמטה וכל הקידם וזה. Silberstein Dávid főrabbi, Vác.

ארטה נשר

Karmel Friedmann Pensió Józsefné

Budapest, Andrassy-út 43. Telefon: 1-289-67.

Elsőrendű villamos és autóbussz-összeköttetés a város minden irányában.

Modern kényelemmel berendezett folyóvízes szobák, elsőrangú — kívánatra diétás — konyha.

Referencia:
Bpesti orth. rabbiság

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14. Telefon: 1-111-95.

אללנעמיינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekkzámla: 60.791
Égész évre 20 pengő. Külföldre P 25

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Néhány komoly szó az orthodoxiához

Az elmúlt napok igen nehéz próbára tették a hazai zsidóságot. Eddig nem tapasztalt élességgel rohamozták meg ellenségei. Kezdvé a titkos rádió galád hazugságán és folytatva a rejtett célokra történő pénzgyűjtés ostoba meséjén: a legféltlenebb uszítást rendezték ellene. A titkos rádió vádját a kormány hivatalos hirszolgálat a „Magyar Távirati Iroda” is megcáfolta; a rejtélyes gyűjtés alap nélküli gyanuját maga a támadást intéző „Uj Magyarország” is lojálisan elejtette, amidőn a Központi Iroda nyilatkozatához fűzött megjegyzésében elismerte hogy: a rabbikar — általa szöszertint közzétett — Pidjon Nefes kiáltványának „célja így tisztázódott.”

A nagy megrohanás ideje alatt az orthodox zsidóság mindenütt megőrizte nyugalma. Ez is kötelességünk. Nyugalom és fegyelmesség. Mindenki a maga polgári munkája után járjon és ne fűzzön megjegyzést az eseményekhez. Legyünk egységesek a ránk váró nagy feladatok kivívásában. Egyetértésre, összetartásra, közös erőfeszítésre van szükség, hogy hazánk sorsdöntő napjaiban hazafias kötelességünk maximumát nyujthassuk.

Az orthodoxia konstruktív hűsége és engedelmessége amugyis közismert. Hazafias kötelességérzete a vallástörvények idevonatkozó parancsai folytán még fokozottabban nyilvánul meg. Mindenki előtt ez lebegjen.

Az orthodox zsidóság minden magatartása komoly és méltóságteljes legyen. Viselkedjék elnézéssel és megbocsájtással egyes hiányosságokkal szemben. Ne sérelmezzen. Ne panasoljon. És nagyon vigyázzon arra, hogy a sérelemre és panaszra okot ne szolgáltatson. Még az ürügykeltéstől is óvakodjék. Ilyen időkben a látszat is sok veszélyt rejt.

Tehát fokozottan vigyázzunk cselekedeteinkre és szavainkra!

Ezt kívánják tőlünk.
Kritikai megjegyzést ne tegyünk. Ne essünk áldozatul a tömeges hangulatának. A kereskedő szolgáltassa ki az árut az utolsó darabig. Csak rendes polgári hasznot számítson. Tudjuk, hogy kereskedőink kilenvenkilenc százalékka így is cselekszik, de fontos, hogy egyetlen kivétel se legyen. Mert hiszen egyetlenegy megtevédt, vagy vétke bünéért: a hittestvérek egyetemet dönthetjük veszélybe és bajba.

Minden egyes hittestvérünkre a felelősség százszoros sulya nehezedik most.

Komoly, megfontolt, nyugodt magatartással érezzük át és gyakoroljuk ezt a felelősséget.

Az internáltak ügyében az Országos Irodák intervenciójára soronkívüli sürgősséggel döntenek. A rituális ellátásról is gondoskodás történt.

Ingyenes jogsegély is biztosított a szegények számára.

Minden megtörtént nehéz helyzetük jogszerű enyhítésére.

A Pidjon Nefes akcióban az „Uj Magyarország” néma tüntetést lát a zsidótörvény ellen. Egyben kifogásolja, hogy csak általánosságban jelöltetett meg benne a cél a következőkben: „A Pidjon Nefes akció anyagi eredménye kizárólag azoknak a súlyos aktuális problémáknak megoldását fogja szolgálni, amelyeket vidéken és a fővárosban egyaránt a mai viszonyok idéztek fel a hazai orthodox zsidóság életkörülményeiben.” Természetes, hogyha részletezték volna főbbjainak azokat a szükségleteket amelyek hazánkban a zsidótörvény meghozatalával merültek fel, mint például az átképzés, existencialapítás, ifjúságunk elhelyezése, stb.: úgy bizonyára az lett volna a baj, hogy nem néma, hanem nyílt tüntetés történt a zsidótörvény ellen. De mi tudjuk, hogy ellenségeink mindig fognak kifogásolnivalót találni magatartásunkban.

Egyébként itt a Rabbikar vallási rendelkezéséről volt szó, amelyet a híveknek templomi hitgyakorlatként kellett végrehajtaniok. A Pidjon Nefes az idevonatkozó vallási hagyományok szerint elválaszt-hatatlanul együttjár anyagi áldozathozattal, így tehát itt nem gyűjtés történt, hanem templomi vallási cselekedet, amely a vallásszabadságkorelat keretében esik. Ezt a felhívás ismételt és világosan kiemeli. A templomi adakozások a 172.000-1936. B. M. számú körrendelet szerint egyébként is engedelymentesek.

Szivleljük meg fentebbi intelmeket és bizzunk a Mindenhatóban, szeretett hazánk fenkölt vezetőiben és Magyarország feltámadásában.